

Ti xroon saoxín chr'éhen Pablo ti sin

Corintio

Nixjehe Pablo ti sin Corintios

1 ¹Janhan Pablo kjueyána Díos kixin kjuachaxin kuènté Ìnchéni Jesucristo mé chrókjuít'ahá ch'an ixrā. Janhan la ko kíchóni Sóstenes mé ²*ikjini ti xroon i la chr'éheni ti jahara tónkotséra ti nínko itjen Corinto, kixin tinkachónkira Ìnchéni Jesucristo la k'uéyahára Díos kixin ts'ónara chojni kuènté ch'an la tjóá ts'ejora. Mé xikaha kjueyá ch'an kaín ti sin tinkáchónki Ìnchéni Jesucristo mé Ìnché sin la ko Ìnchéni kjaxin. ³Kjuasáye It'éni Díos la ko Ìnchéni Jesucristo mé chrókjuincheñao ch'an ti jahara la ko chrótjáhara ch'an kjuaxróxin.

Ch'in Pablo chjéhe Díos kjuasáya

⁴Nkochrín tjàha Díos kjuasáya kixin ti jahara. Díos kjuakoxin ch'an kixin imá jína ch'an kixin ichr'án ch'an ti Ìnchéni Jesucristo. ⁵Andá ti

tinkachónkira Cristo la Díos kjuajon kjuachaxin kixin xikaha antsí jína tsonohara nkexrín tsonixjara la ko kjaxin antsí jína tsiénxinra kaín nkehe.

⁶Kaín ti nkehe kuihínra kuènté Cristo la ijie jína tjákoxinra.

⁷Méxra jahara ó chontara kaín nkehe tjáhara Díos, la í ninkehó ticháxiñhñara ti naxā tjejochohénra tsokjan Ìnchéni Jesucristo. ⁸Cristo mé ts'ayakohen ch'an ti jahara kixin tsitoéhyara tsinkachónkira ch'an hasta tsjixrakájña ti ñao tsjixixín. Ndá ti ó tsokjan Ìnchéni Jesucristo la ninkexró ts'ekahya ijie ti jahara kixin nduáhya tjejora. ⁹Díos kjueyá ti jahara kixin chrókuinkachónkira ti xjeen ch'an Jesucristo mé Ìnchéni, la ó noheni kixin jehe ch'an la chaxín nchexiteyá ch'an ti nkehe ndáchro ch'an.

Nkokqahya kjuénkayáxin ti sin nínko Corinto

¹⁰Kíchóni, xrjanoáhara kjuachaxien ihnié Ìnchéni

Jesucristo kixin nkokoꝞ
chrókjuénkayáxinra la ko
chróxi kayahyara. Náhí, ícha
jína nkokoꝞ chrókjuénkayáxinra
la kjuaxróxin chrók'uejora.
¹¹Kíchóni, xíkaha ndáxrjan kixin
ó kuihan ti nkehe ti sin kjéhya
ch'in Cloé kixin síñ kjuanínkaon
ti tjejora. ¹²*Ndáxrjan tíhi kixin
ísora ndáchrora kixin chréhéra
ti ch'in Pablo, ísora la ndáchrora
kixin chréhéra Apolos, ísora la
ndáchrora kixin chréhéra Pedro,
la ko ísora la ndáchrora kixin
chréhéra Cristo. ¹³¿Xá nkekjaín
Cristo síñ? ¿Á jehya nkokoꝞ
Cristo tinkáchónkini ní? ¿Á
janhan Pablo kjuasóteyákohan ti
jahara ní? ¿Á níná kuikitexínra
ní? ¹⁴*Tjahá Díos kjuasáya kixin
nijnko ti jahara kuíkítehya
janhan. Jehó ch'in Crispo
la ko ch'in Gayo mé kuíkíte
janhan. ¹⁵Mé xíkaha ninkexró
xrokjua hya tsondáchro kixin
níná kuikitexín. ¹⁶*Kjaxin
kuíkíte ti ch'in Estéfanos la
ko ti sin kjéhya ch'an. Ndá
xráxinkakónhña á kuíkíte íso
sin o náhí. ¹⁷Kixin Cristo la
kjueyáhya ti janhan kixin tsíkíte
chojni. Náhí. Ti ixra kjuajon
ch'an la kixin tsoxrjan kaxián
ti itan tsaáxin chojni.
Tjínkákónhña chrónixja itan imá
noi o imá náxrjón kixin ti xíkaha
chrónixja la antsí chrókuitekaon
chojni ti janhan, ndá

chrókuitekakuenhña sin Cristo
la ti xíkaha la ti kjuachaxin ijíe
kjuakoxin Cristo ti ntacruz, ti
k'uenyákohen ch'an ti jeheni, la
ó chónko.

**Cristo mé chónka kaín
kjuachaxin kuènté Díos**

¹⁸Ti chronkaxíni kixin
Cristo kjuák'enkáni ntacruz,
k'uenyákohen ti jeheni, la ti sin
xráxín titekakónhña la t'íkon sin
tíha éxi ijnko kjualontí. Kjánchó
jeheni ó k'uáyéhéni ti kjuachón,
mé tíha la kjuachaxin ijíe kuènté
Díos. ¹⁹*Éxi chrónka ti xroon
itén Díos tsíkjin sin ósé ndáchro:

Janhan mé tsjatsián ti nkehe
tjenkayáxin ti sin imá
nohe,
la ko sintak'itjáña ti nkehe
tienxín ti sin tienxín jína.

²⁰*Díos mé kjuakoxin kixin
ti chojni chjasintajni la lontí
sin kixin tjenkayáxin sin
kixin imá nohe sin. Kjánchó
ti chaxín la kohya ti chojni
chaxín nohe, kohya ti chojni
tienxín ti nkehe kuènté Díos,
andá ti sin ndáchro kixin nohe
kaín nkehe la chaxínhña tíha.

²¹Díos imá nohe la xíkaha
kuítqehya kixin ti kjuachaxin
kuènté chojni chjasintajni
chrókjuacha chrókóchóxixín ti
jehe ch'an. Jehe ch'an cóxrhin
ch'an kjuínchekaá ch'an ti sin
kuitekaon ti itan tsaáxin sin,

kjánchó ti itan la t'ikon íso sin éxi ijnko kjualontí.

²²Ti sin judío mé tjinkaon sin ts'ikon sin kjuaxroan ijíé. Andá ti sin griego mé xritjeyá sin kixin antsí chrókónohe sin. ²³Kjánchó jeheni chrónkaxíni kixin Cristo kjuák'enkáni ntacruz. Andá ti sin judío ndáchro kixin tíha la ijnko kjuatosuéhe; andá ti sin jehya judío la ndáchro sin kixin ijnko kjualontí tíha.

²⁴Andá ti sin k'uéyehé Díos, á sin judío o sin griego, la kaín sin ndáchro sin kixin Cristo mé chóna ti kjuachaxin ijíé kuènté Díos la ko ti kjuaxrexinkaon jína. ²⁵Ti nkehe t'ikon chojni éxi ijnko kjualontí kuènté Díos la antsí chóna kjuachaxin ke ti nkehe nohe ti chojni síin chjasintajni. Landá ti nkehe t'ikon chojni éxi chónahya kjuachaxin kuènté Díos, la tíha antsí chóna kjuachaxin ke ti chojni chóna kjuachaxin t'etoan síin chjasintajni. ²⁶Kíchóni, xráxinkaonra nkexrín kuék'ejora ti naxá k'uéyehya Díos ti jahara. La k'uíkon chojni chjasintajni kixin kaínhñara k'uénohara jína la ko kanhñó itsjéra k'uéchontara ixrā kuétōanra o k'uaxrjeníxinra ti sin imá tjetōan. ²⁷Andá Díos mé kjueyá ti sin t'ikon chojni éxi lontí kixin xíkaha chrókósuéhe ti sin imá nohe. La ko kjaxin kjueyá Díos ti sin chónahya kjuachaxin

kixin xíkaha chrókósuéhe ti sin imá chóna kjuachaxin. ²⁸Díos mé kjueyá ti sin t'etuanhña la ko iso ti sin ninkehó sínkíhya kixin sinchek'itjáña ti kjuachaxin chóna ti sin imá tjetōan, ²⁹kixin xíkaha la ninxeró tsjachahya sinchejié asén ti itjen Díos.

³⁰Díos mé kjuajon kjuachaxin kixin nkokōa ts'ejókoni Cristo Jesús, landá xíkaha tsochóntaxíni ti kjuaxrexinkaon jína kixin titekaoni Cristo, la ti kjuachaxin kuènté ch'an mé k'óxika ti ijíé chónatani, la ko tíha nchetjuáxin ch'an ti jeheni kixin ti ijníé ch'an mé k'uénaxín ch'an ti jeheni. ³¹*Mé xíkaha éxi chronka xroon itén Díos: “Ti nkojín nkexro tjinkaon tsochéhe la jehó chrókóchéhe sin kixin ti kjuachaxin kuènté Inchéni Jesucristo.”

Pablo chrónka kixin kjuák'enkáni Jesús ntacruz

2 ¹Kíchóni, ti kjuasán ti tjejora kjuàkua ti nkehe tjinkaon Díos la jehya ijnko nkehe imá noi tienxínhña chojni nixja, la ko jehya éxi ijnko chojni imá nohe kjuàkua. Náhí. ²Ti kjuasán ntiha kjuénkayáxinhña kixin íso nkehe chróxrjanka; jehó tjínkōan chrókjuàkua kuènté Jesucristo la ko nkexrín kjuák'enkáni ch'an ntacruz. ³*Ti kjuasán kjuàkua ti tjejora la éxi í chrókjuachahya xíkaha kixin síxrànkana,

chrakuan. ⁴Andá ti ó nixjahára la kjuàkua ti itan kuènté Díos, la kjuachruexinhñara ti nkehe imá náxrjón nixja éxi ijnko chojni imá nohe. Náhí. Ti ó kjuákohára la kónohara kixin tjékian ti Nchakuén Díos la ko ti kjuachaxin ijié kuènté ch'an. ⁵Ndá xikaha kuitekáoira kixin ti kjuachaxin kuènté Díos la jehya ti kjuaxrexinkaon kuènté chojni ó.

Ti Nchakuén Díos mé tsochóixixíni Díos

⁶Kjánchó ti ó tjákohá ti sin chaxín ó tinkáchónki Ìnchéni la xrjanká ti kjuaxrexinkaon antsí noi. La tíha la jehya ti nkehe nohe ti chojni chjasintajni, o ti nkehe nohe ti sin t'etoan chjasintajni kixin tíha la tjoka t'itjáña.

⁷Jeheni la antsí chronkani ti nkehe jehó Díos nohe, la mé tíha ti nkehe tsíkjenkayáxin ch'an ti naxa k'ónahña chjasintajni kixin xikaha kjuakoxin ch'an kixin jína tsaáxini la ko tsochóntani ti kjuachaxin ijié kuènté ch'an.

⁸Ninkehó ti chojni t'etoan ntihi chjasintajni kienxínhña ti nkehe tsíkjenkayáxin Díos, kixin ti chrókienxín sin la chrókjuak'enqanihña sin ntaacruz ti Ìnchéni chóna kaín kjuachaxin. ⁹*Mé éxi ndáchro xroon itén Díos tsíkjin sin ósé:

Ti nkehe naxa k'uíkonhña chojni la ko naxa kienhña chojni,

la ko naxa kjuénkayáxinhña chojni mé ti nkehe kjuích'éna Díos ts'áyéhe kaín ti sin tjehe ti jehe ch'an.

¹⁰Kjánchó tíha la Díos mé nchenohe ti jeheni kixin chóntani ti Nchakuén ch'an. Mé ti Nchakuén Díos la nohe kaín nkehe la ko kjaxin nohe nkexrín tjenkayáxin Díos.

¹¹Méxra, xá nkexro nohe ti nkehe tjenkayáxin asén ijnko chojni? Jehó nkojnko chojni mé nohe nkehe tjenkayáxin ti asén. Mé xikaha jehó Nchakuén Díos mé nohe ti nkehe tjenkayáxin Díos. ¹²Andá jeheni la jehya tjenkayáxini éxi chojni chjasintajni. Náhí. Jeheni la k'uáyéheni ti Nchakuén Díos kuixin nkaya nkajni, ndá xikaha tsonoheni kaín ti nkehe kjuíncheqitonhen Díos ti jeheni kixin tjehe ch'an ti jeheni.

¹³Méxra jeheni la chronkaxíni ti nkehe tjako Nchakuén Díos, jehya ti nkehe tjenkayáxin chojni ó. Ti Nchakuén Díos mé nchenohe ti jeheni ti nkehe tsochenkaxíni ti sin chóna Nchakuén ch'an.

¹⁴Ti nkexro chóntahya Nchakuén Díos la tjinkakonhña sin tsitekaon sin ti nkehe tjako ti Nchakuén Díos kixin tíha la ijnko nkehe kjalontj, ichro sin. Méxra tienxínhña sin kixin chóntahya

sin Nchakuén Díos. ¹⁵Andá ti nkexro chónṭa Nchakuén Díos mé tsjehe jína kaín nkehe la ko tienxín. Kjánchó ti nkexro chóntahya ti Nchakuén Díos la tjachahya tsondáchro sin á jína ti nkehe ndáchro ti sin chónṭa Nchakuén Díos o náhí. ¹⁶*Méxra éxi ndáchro ti xroon itén Díos: “¿Xá nkexro nohe ti nkehe tjenkayáxin Ìnchéni? ¿Xá nkexro chrókjuacha chrókjuakohe ti jehe ch'an?” Kjánchó jeheni chóntani ti Nchakuén Díos, méxra tjenkayáxini éxi tjenkayáxin Cristo.

Ti sin ch'ehe ixra Díos

3 ¹Méxra, kíchóni, xitjahya tsonixjahára éxi ijnko chojni chaxín chónṭa Nchakuén Díos. Náhí. Nixjahara éxi ijnko chojni nantá tinkáchónki Díos, éxi ixjan intsí nantá tjankíxin tsitekaon Cristo. ²*Janhan la kjuáakohára ijnko nkehe xrahya éxi ijnko ixjan naxa nchekakí ñé, kixin naxa xitjahya sinie nkehe icha. Mé xikaha ti jahara naxa xitjahya tsiénxinra ti nkehe ixra, ³kixin naxa éxi chojni chjasintajni ó tjenkayáxinra kixin naxa sín kjuachjinoxíhin, kjuanínkaon la ko nkokqahya tjenkayáxinra. Ndá ti naxa xikaha ich'era la, ¿á jehya ich'era éxi ich'e ti chojni chjasintajni ní? ⁴*Kixin isora la ndáchrora

kixin chréhéra Pablo, la ko ísora ndáchrora kixin chréhéra Apolos, la xikaha tjenkayáxinra éxi chojni chjasintajni ó.

⁵Méxra, ¿xá nkexro ti Pablo o nkexro ti Apolo? Jeheni la jehó chojni ch'ehe ixra Díos, ti nkehe chrónkaxíni la kjuínkítsa kixin kuitekáonra Díos kixin yóini la kjuích'eni ti ixra kjuajon Díos. ⁶*Janhan kuénkaxian, andá Apolo kjuáka ìnta, kjánchó Díos mé kjuínchek'ánkí ti nkehe xenkaxín. ⁷Méxra ti nkexro t'enkaxin la ko ti nkexro tjáka ìnta la kanhño tjetooan kixin Díos chónṭa kaín kjuachaxin mé sinchek'ánkí ti nkehe xenkaxín. ⁸Méxra ti nkexro t'enka la ko ti nkexro tjáka ìnta la ó nkokón ixra ich'e, andá Díos mé tsjenkehe nkojnko ti nkexro a, éxi ti ixra ich'e sin. ⁹Mé xikaha jeheni la nkokón ich'eni ixra kuènté Díos, andá jahara mé éxi ti nontee Díos, la ko kjaxin jahara mé éxi ti nchia tjech'éna ch'an. ¹⁰Janhan mé ijnko nkexro ch'éna ti nchia kixin Díos kjuajon kjuachaxin tsjaké ti ixro xránkíxixín, andá ñnko nkexro sich'éna ti nchia chritaón ti ixro. La ko nkojnko nkexro ticháxin ndoá sich'éna ti nchia, ¹¹kixin kohya nkexro tsjacha tsjak'e ñnko ixro tsoxrankíxixín kixin tíha la ó itjen, mé Jesucristo tíha. ¹²Andá

2:16: Is. 40:13. 3:2: He. 5:12, 13. 3:4: 1Co. 1:12.

3:6 a: Hch. 18:4-11; b: Hch. 18:24-28.

chritaón tíha mé jína sich'éna chojni nchia ts'ónaxín oro, plata, ixrə náxrjón tsjehe, ntatabla, kanj, o ntaxro, ¹³kjánchó ti ixrə sich'e nkojnko chojni la tsonoxín ti ñao tsjixixín. Kixin ti ñao a mé itsi xrohi, andá ti xrohi mé tsjakoxin nkexéhe ti ixrə jína tsíkáhen la ko nkexéhe ti náhi. ¹⁴Andá ti tsochehya ti nchia kjuínch'éna nkojín nkexro la tsoxenkehe sin kixin ti ixrə jína kjuích'e sin. ¹⁵Andá ti chróche ti nchia kjuích'éna nkojín nkexro, la ts'itjáña ti ixrə kjuích'e sin. Kjánchó ti nkexro a la tsaá, éxi ijnko nkexro ixrə kjuacha kuinkéhe ti xrohi ó.

¹⁶*¿Á noahñara kixin jahara mé ti nínkué Díos la ti Nchakuén Díos mé itjen nkaya asánra ní?

¹⁷Andá ti nkojín nkexro tjinkaon sinchek'itjáña ti nínkué Díos, la Díos mé sinchek'itjáña ti nkexro a, kixin ti nínkué Díos la tjóá. Andá ti nínko a mé jahara tíha.

¹⁸Ninkexró chrókjuích'iyehya asén. Ti nkojín nkexro tjenkayáxin kixin imá nohe éxi nohe ti chojni chjasintajni, la ticháxin chrók'óna éxi ijnko chojni noehña, ndá xíkaha jína chrók'óna sin ijnko nkexro chaxín nohe. ¹⁹*Kixin ti nkehe nohe ti chojni chjasintajni la ijnko kjualontj t'ikon Díos. Méxra éxi ndáchro ti xroon itén Díos tsíkjín sin ósé: “Ti nkehe tsík'itja ti sin imá nohe la tsokjan

ts'itjáñaxín sin.” ²⁰*La ko kjaxin ndáchro ti xroon itén Díos:

“Ínchéni la ó nohe kixin kaín ti nkehe tjenkayáxin ti chojni imá nohe, la sínkíhya ninkehó.”

²¹Méxra chrókjuínchejiéhya asánra kixin chréhéra nkojín chojni imá tjetoan; kixin kaín ti nkehe síin la kuéntára, ²²Pablo, Apolos, Pedro, la ti chjasintajni, ti kjuachón, ti kjuach'én, la ko ti nkehe sítóhen ijie, la ko ti nkehe tsohen chr'éxin, la kaín tíha la kuéntára, ²³andá jahara mé chojni kuénté Cristo la Cristo mé kuénté Díos.

Ti ixrə kuénté ti sin kjueyá Cristo

4 ¹Jahara chrók'uíkonra ti jeheni éxi chojni ch'ehe ixrə Cristo kixin jeheni mé k'uáyéheni ti ixrə tsjakoni ti nkehe kuénté Díos ninkexró k'uénoehña. ²Méxra ti nkexro ts'áyéhe ijnko ixrə la ticháxin tsjakoxin kixin chaxín jína sich'e ti ixrə. ³Andá janhan la toxakonahña á jahara o nkojín juez chjasintajni tsotsjehe á jína o náhi ti ixrə tjét'a. La kjaxin janhan la tekahya ijie asená. ⁴Janhan xráxinkakonhña á kjuásian nkojín ijie, kjánchó jehya t'axrxéjin kixin ninkehó ijie chontahya. Náhi. Jehó Ínchéni mé tsondáchro á chonta ijie o náhi. ⁵Méxra chrók'uekahyara ijie nkojín

chojni ti *naxa* kjanhña Ìnchéni kixin ti ó tsokjan ch'an la jehe ch'an sinchenoxín ch'an kaín ti nkehe ómó síin ti sítie, la ko jehe ch'an sinchenoxín ch'an kaín ti nkehe tjenkayáxin *asén* chojni. *Andá* Díos mé tsjajon ti nkehe tsjacha nkojnko ti chojni ikujuí jína.

⁶Kíchóni, nixjahára ti nkehe i kixin jína chrók'uejora, ndá xíkaha chrók'uitjára chrók'uejora éxi tjako_xin ch'in Apolos la ko janhan, kixin chróchronkaxínra jehó ti nkehe chóna ti xroon itén Díos, kixin ninkexró chrókuinchenkehya kixin ijnko chojni la *antsí* jína tjako, *andá* ti ijnko la náhi. ⁷Méxra, *çá* nkexro kjuajon kjuachaxin kixin *antsí* chrókótjetoanra jahara? La ko, *çá* nkehe chontara kjuajonhña Díos? Ti chontara jehó ti kjuajon Díos la, *çnekuènté* nchehnkera éxi jahóra tsíkjachara xíkaha?

⁸Jahara ó chontara kaín ti nkehe tjinkáonra, ó rikóra la ich'era éxi ijnko rey, la í tjinkákonhñara kixin chrókuinkitsani. Ti chaxín chrók'uejora éxi rey la kjaxini chróchóntani kjuachaxin ts'et_oani. ⁹Méxra *tjenkayáxian* kixin janhan, ti nkexro kjueyá Ìnchéni, mé Díos kjuajon kjuachaxin kixin tsjixixín chrók'uejóni, éxi ti chojni ó tjejóchóhen tsjasóte la ko its'en. Mé xíkaha t'ikon kaín chojni

chjasintajni la ko ti sin ángel nkexrín t'atsínkani. ¹⁰Jeheni tinkáchónkini Cristo la éxi chojni *lonti* t'ikon chojni, *andá* jahara t'ikon chojni éxi chojni imá nohe kixin tinkachónkira Cristo. Jeheni éxi chojni kanhño chóna kjuachaxin, *andá* jahara la imá chontara kjuachaxin. Jeheni la tjikosayéhya chojni, *andá* imá tjikosáyehe chojni ti jahara.

¹¹Ijie *naxa* *tjasótexíni* kjinta, t'enxíni *inta*, chóntahyani ika ts'inkáyani, nínkakohen chojni ti jeheni, la ko chóntahyani ndoeni, ¹²*la ko imá tórxjéni kixin itjani ch'exíni *ixra* inieni. Ti t'ándaxín sin la jeheni tjancheheni Díos kixin sincheñao ti jehe sin. Ti nchekjasóte sin ti jeheni, la tónínkakuenhñani sin. ¹³Ti tjontá sin ti jeheni, la nkojína nixjeheni sin. T'ikon sin ti jeheni éxi chjínínó síin chjasintajni, éxi ijnko nkehe ninkehó sínkíhya, la *naxa* xíkaha sítóhen ijie.

¹⁴Ikjian tíhi la jehya tjanoára. Náhi. Ikjian kixin *ntaxráxinkaonra* éxi xjana kixin tjuahára. ¹⁵Méxra jahara, kjónté chróchontara ite mil chojni chrókuákohara nkexrín itjen Cristo, la chontahyara itsjé it'ára. Janhan mé k'óna éxi it'ára xíkaha kixin kuitekáonra Cristo Jesús ti kjuákohára ti itan jína tsaáxinra. ¹⁶*Mé xíkaha xrjanoáhára kixin chrókuáko_xinra éxi tjáko_xían janhan.

¹⁷Méxra kuétuahan Timoteo tsjiji ntiha. Jehe ch'an mé imá tjuaha ch'an éxi xjana kixin jina ich'e ch'an ixra. Ndá tsjiji ch'an syntaxaxinkaonra nkexrín tsochrehéra Cristo, éxi xráxín tjákua kaín ninko. ¹⁸Nkojinra la ihnkera kixin imá nohara la tjénkayáxinra kixin chaxínhña tsjasántsjahára. ¹⁹Kjánychó ó tsjasántsjahára ti xikaha tjinkaon Ìnchéni. Andá jehya jehó tsinhan ti nkehe nixja ti sin imá ihnke. Náhí. Kjaxin tsotsjaha á chaxín tjejóh'e sin ti ixra nchenkeko sin o náhí. ²⁰Kixin ti kjuachaxin kuènté Díos la jehya ti nkexrín nixja chojni ó. Náhí. Ticháxin tsjakoxin sin ti kjuachaxin kuènté ch'an. ²¹¿Nkehe tjinkáonra? ¿Á chrókjuasán chrókjuintakjasótiara ní? O, ¿á tjinkáonra kixin kjuaxróxin chrókjuasántsjahára?

**Ijnko chojni chóna
ijnko chojnichjin**

5 ¹*Kaín chojni chronka kixin ijnko ti jahara la chontara ti nájoanra éxi ichjiánra. Ndá tíha la ijnko ijie imá ijie, kixin kjónté ti sin tinkáchónkihya Díos la xikahña ich'e sin. ²Andá jahara, la kjónté xikaha siín la imá ihnkera. Ícha jina chrókósuàhara la chrókuakítsjexínra njnko ti nkexro a. ³Janhan, kjónté tjénhña ntiha, la éxi itjén xikaha la nona nkehe sítóhen,

la ndáxrjan kixin ó kjuixin kjuénkayáxian nkexrín tsjasóte ti nkexro xikaha kjuích'e. ⁴Ti ó tónkotséra kaínra kjuachaxíen ihnié Ìnchéni Jesucristo la xráxinkaonra kixin éxi kjaxin janhan itjén ti tjejora, ⁵la chjehéra ti Jínahña ti nkexro a kixin tsjasóte ti cuerpo kuènté ch'an. Ndá ti ó tsokjan Ìnchéni Jesús la tsaá ti asén ch'an.

⁶*Andá jahara chrókjuinchenkehyara kixin ti nkehe sítóhen ntiha. ¿Á noahñara kixin ti ich'o, la kjónté tjiko ntsíkoá ti nkehe t'ánkíxin niotja, la kaín ti ich'o la t'ánkí ní? ⁷*Méxra títóhéra ti nduáhya ich'era, takítsjera kaín ti nkehe t'ánkíxin niotja ó ndaxin, ndá xikaha ts'ónara éxi ti ich'o nixin, tjóá, chóntahya ti nkehe ts'ánkíxin, la xikaha ts'ónara éxi ti niotja inie sin ti ñao Pascua, la Ìnchéni Jesucristo mé éxi ti kolélo t'óná sin ti ñao Pascua kixin xikaha kjuasóteyákohen ch'an ti jeheni. ⁸*Méxra í tsjasinhñani ijie kixin tíha la éxi ti nkehe ndaxin t'ánkíxin niotja la nchek'itjáña kuènté ti ich'o. Andá ti tsítóheni ti ijie la ts'ónani ijnko chojni nixin la ko kaín aséni tsjasini ti kia Pascua éxi ti niotja chóntahya ti nkehe t'ánkíxin.

⁹Ti ijnko xroon chr'ahanra senó la ndáxrjan kixin chrók'uitonhñara ninkehó ti

chojni tjasin ijie chóna ókjé chojnichjin jehya ichjién.
¹⁰La jehya ndáxrjan tíhi kixin chrók'uitonhñara ninkehó ti sin chjasintajni tjasin ijie, chóna ókjé chojnichjin, ti sin tjinkaon jehó tsochóna itsjé nkehe, ti chojni teé, la ko ti chojni tinkáchónki nkehe tsíkjanõña. Náhí. Kixin ti xíkaha la kjá ticháxin chrók'uaxrxjinra chjasintajni. ¹¹Ti nkehe ndáxrjan la kixin chrók'uitonhñara ti chojni ndáchro kixin tinkáchónki Díos, ndá naxa tjasin ijie, chóna chojnichjin ókjé, jehya ichjién, tjinkaon jehó tsochóna itsjé nkehe, tinkáchónki nkehe tsíkjanõña, ch'éna kjuach'ia, tókoan, la ko teé, ti chojni xíkaha ich'e la ni chrókjontekoáhyara. ¹²*Jehya ixra kuéntana sintakitoaxian ti ijie kuénté ti sin tinkáchónkihya Díos. Andá jahara la ticháxin sinchekitoexínra ijie ti sin kichóni tónkotsé ti nínko. ¹³Díos mé sinchekitoexín ijie ti sin tinkáchónkihya ti jehe ch'an. Méxra, jahara la takítsjexinra ti nkexro kjuasin ijie ti nínko tjejora.

Chrokjuanchehya sin ijie ti juez tinkáchónkihya Ìnchéni

6 ¹Ti nkojínra kjuájonkoara nkojín kichuara, la, ¿nkekuénté chrókjuanchehéra ijie ti juez tinkáchónkihya Díos?

Ícha jína chrókjuira chróchenkara ti sin t'etoan kuénté nínko kixin chrókjuincheyóxin sin. ²¿Á noahñara kixin ti sin tinkáchónki Díos la sinchekitoexín sin ijie ti chojni chjasintajni ti ñao tsjixixín ní? Andá ti xíkaha sinchekitoexínra ijie kaín chojni chjasintajni la, ¿nkekuénté tsjáchahyara sinchekitoexínra ti ijie intsí kuénté chojni tinkáchónki Ìnchéni? ³¿Á noahñara kixin kjaxin ti sin ángel la jeheni tsotsjeheni á ndoá tjejó sin o náhi ní? Andá nkojín kjuanínkaon intsí síin ntihi la, ¿nkekuénté xitjahya chrókjuásiyóxinra? ⁴Kixin ti xíkaha tjájonkoára kichuara la, ¿nkekuénté tíkjanchehéra ijie ti sin t'etoan jehya kuénté nínko? ⁵Ndáxrjan tíhi kixin chrókósuàhara. ¿Á kohya ninkexró ntiha chóna kjuaxrexinkaon jína tsjacha chrókjuincheyóxin ti ijie nkojín ti kichóni ní? ⁶Jahara la jehya jehó tjánjonra, kjaxin tjanchehéra ijie ijnko juez tinkáchónkihya Díos.

⁷Ti xíkaha tjájonkoára kichuara la tíha la ó jnko nkehe nduáhya tíha. ¿Á jehya antsí jína chrókjuaníhira kjónté nkojín nkehe nduáhya chrókjuít'ahara nkojín chojni ní? ¿Á jehya antsí jína kixin chrókjuachara kjónté chrókjuinchek'itjáñara ichrén nkehe chontara ní? ⁸Kjánchó jahara la nduáhya tjejora kixin tehéra ti sin kichuara.

⁹ ¿Á noahñara kixin ti nkexro ich'e ti nkehe jínahña la ts'áyèhya ti kjuachaxin ts'ejó sin ti itjen Díos ní? Chrokuïtoéhyara chrókjuít'ayahara chojni; chrókónohara kixin ti nkexro tjasiko ijie ókjé chojnichjin jehya ichjién, ti nkexro tinkáchónki nkehe tsíkjanõña, ti nkexro tjãchehe kícho, ti nkexro nkokón ndoa tjasiko ijie kícho, ¹⁰ ti nkexro teé, ti nkexro tjinkaon jehó tsochóna itsjé nkehe, ti nkexro tókoan, ti nkexro ch'éna kjuach'ia, la ko ti nkexro ch'iyehe kícho la tjanchia itsjé chichaon, mé kaín chojni xíkaha ich'e la ts'áyèhya ti kjuachaxin ts'ejó ti itjen Díos. ¹¹ Mé xíkaha isora la xíkaha k'uejora ósé. Ndá ijie ó k'uújmára la Díos kjuínchetjóá ti jahara la ó xika ti ijíara kjuachaxien ti ihnié Ìnchéni Jesucristo la ko kjuachaxien Nchakuén Díos.

Ti cuerpo ó tjóá

¹² *Jahara ndáchrora: “Sín kjuachaxin sich'eni kaín nkehe.” La chaxín tíha, kjánchó kaínhña nkehe jína. Chaxín ndáxrjan kixin jína sich'era kaín nkehe, kjánchó chrókuïtoéhyara kixin nkojín nkehe chrók'uetuehen ti jahara. ¹³ Éxi ndáchró chojni kixin ti nkehe sinieni la tseeni ó sátsji, la ko ti tseeni la tsík'óna kixin ts'inka ti nkehe sinieni. Kjánchó Díos la

sinchek'itjáña yóí tíha. Andá k'ónahña ti cuerpo kuènténi kixin chrókjuasixini ijie. Náhí. Ti cuerpo kuènténi mé k'óna kixin tsochjéxini Ìnchéni kjuasáya, kixin ti cuerpo kuènténi la kuènté Díos. ¹⁴ Andá Díos, chóna kaín kjuachaxin, ti nkexro kjuínchexechón Ìnchéni Jesucristo, mé xíkaha sinchexechón ch'an kaín kjaxin. ¹⁵ ¿Á noahñara kixin ti cuerpo kuèntára la k'óna nínko kuènté Cristo ní? Méxra xrokjuahya kixin ti cuerpo k'óna nínko kuènté Cristo la chrók'óna cuerpo kuènté ijnko chojnichjin chóna itsjé chojnindoa. Náhí. ¹⁶ *¿Á noahñara kixin ti ijnko nkexro tsonkojie ijnko chojnichjin chóna itsjé chojnindoa la ts'óna sin nkokõa cuerpo ní? Éxi ndáchró xroon itén Díos: “Yóí sin la ts'óna sin nkokõa chojni.” ¹⁷ Andá ti nkexro tinkáchónki Ìnchéni, la jehe ch'an la ko Ìnchéni mé ts'óna sin nkokõa chojni.

¹⁸ Méxra chrókuïtohéra, í chróchontahyara ijnko chojnichjin ókjé. Kixin ti iso ijie tjasin chojni la jehya ti cuerpo kuènté sin nchekjasóte sin. Andá ti nkexro tjasiko ijie ijnko chojnichjin jehya ichjién mé nchekjasóte ti cuerpo kuènté. ¹⁹ *¿Á noahñara kixin ti cuerpo kuèntára mé ti nínko kuènté Nchakuén Díos tjóá la ko tíha mé kjuajon Díos k'uayéhéna

ní? Ti cuerpo chontara la jehya kuèntára, ²⁰kixin Díos la tjete k'uęnaxín ch'an ti jahara. Méxra chrókjuikosáyexínra Díos ti cuerpo kuèntára la ko ti asánra kixin yóí tíha la kuèté Díos.

**Ti kjuaxrexinkaon ts'áyéhe
ti chojni tsíkótehe**

7 ¹Andá ijie tsjátáha ti nkehe tsíkjinra kjuanchankíra kixin, ¿á jína kixin chrókóteehya chojni? Janhan ndáxrjan kixin ícha jína chrókóteehya chojni. ²Kjánchó ti imá síín ijie, la ícha jína kixin nkojnko chojnindoa la tsochónta ichjién la ko nkojnko chojnichjin tsochónta xii kixin chrókjuasinhña sin ijie. ³Méxra ti chojnindoa la ko ti ichjién la tichánxin jehó sin sinchechéhe kícho sin. ⁴Ti chojnichjin la jehya kuèté ti cuerpo chónata, tíha la kuèté ti jehya kuèté ti cuerpo chónata, tíha la kuèté ti ichjién. ⁵Méxra jehya chrókjuinchexraxiéhñara kichuara.^a Kjánchó ti nkojka chrókjuénkayáxinra kixin tsochóhénra iso ñao kixin kaín asánra tsonixjehéra Díos. La chr'éxin chrókónkojiéra inaá, kixin chrókuítóéhyara kixin ti Jínahña chrókjuacha chrókjuít'ayahara ndá chrókjuásinra ijie.

⁶Kaín tíhi la tjonkara kixin tsonohara, kjánchó jehya tétuahanra kixin xikaha chrókjuich'era. ⁷Janhan ndáxrjan kixin kaín chojnindoa la chrók'uejó éxi janhan, kjánchó Díos la chjéhe kjuachaxin nkojnko chojni; iso sin la ijnko nkehe tjenkayáxin sin, iso sin la ijnko nkehe.

⁸Ndá tíhi ndáxrjan kixin ti chojni naxa tóteehya la ko ti chojni ik'lán la ícha jína chrókóteehya sin inaá, la chrók'uejó sin éxi janhan. ⁹Kjánchó ti tsjachahya sin ts'etuehen asén sin, la ícha jína chrókótehe sin kixin nkochríninhña chrókjuak'e asén sin ijnko chojni.

¹⁰*Andá ti nkexro ó kjuixin kótehe, la tétuahan kixin ti chojnichjin la chrókuítóehya ti xii. Jehya kjuachaxin kuéntana tétuaxián tíhi. Náhí. Tíhi la kjuachaxin kuèté Inchéni tétuaxián. ¹¹Andá ti ijnko chojnichjin chrókjuákehe ti xii, la í chrókuákjahya tjan ijnko chojni o ícha jína chrónixjehe kícho sin ndá chrókóyóxin la chrókjuin ti kjuanínkaon síín. Kjaxin xikaha ti chojnindoa la chrókjuákeehya ti ichjién.

¹²Andá ti iso sin la tétuahan sin janhan, jehya nkehe kuèté Inchéni; kixin ti ijnko nkexro

^a7:5 *chrókjuinchexraxiéhñara kichuara* no os neguéis el uno al otro *chrónáchrohýara náhi*

7:10: Mt. 5:32; 19:9; Mr. 10:11, 12; Lc. 16:18.

chóna ichjién tinkáchónkihya Díos, la kjónté xikaha tjinkaon tjan chrókjuak'eko tjan ti xii tjan, la chrókjuákeehya ch'an tjan. ¹³La kjaxin ti ijnko chojnichjin chóna xii tinkáchónkihya Díos, ndá kjónté xikaha tjinkaon ch'an chrókjuak'eko ch'an ti jehe tjan, la kjaxin tjan chrókjuákeehya tjan ti jehe ch'an. ¹⁴Kixin ti xii tjan tinkáchónkihya Ìnchéni la tsoghjinehe ch'an Díos kixin ti ichjién ch'an tinkáchónki Díos; andá ti tjan tinkáchónkihya Díos la ó tsoghjinehe tjan Díos kixin ti xii tjan la tinkáchónki Díos. Ndá ti chrókóxikahya la ti xjeen sin la chrókóchóxinhña Díos, la ijie ó tsoghjinehe sin Díos. ¹⁵Andá ti chojnindoa o ti chojnichjin tinkáchónkihya Díos ndá tjinkaon chrókjuákehe kicho sin, la jína tsítóhe kicho sin, kixin ti xikaha la í tsicháxinhña chrók'uejóko kicho sin, kixin Díos la tjinkaon kixin kjuaxróxin chrók'uejó sin. ¹⁶Jahara chojnichjin o chojnindoa tsíkótehe tinkáchónki Díos la jína chrókjuínkítsara ti xlára o ti ichjiánra tinkáchónkihya Díos kixin chrókuaá sin.

**Imá tjetean kixin
sinchexiteyéheni Díos**

¹⁷Andá nkojnko chojni la chrókjuénkayáxin éxi kjuajon Ìnchéni kjuachaxin k'uáyéhe sin, la ko chrók'uejó sin éxi ti nantá kjueyá Díos ti jehe sin.

Tíha tétuanhan kaín nínko.

¹⁸Ti kjueyá Díos ijnko nkexro chóna xroye kuènté ti sin judío, la xikahó chrókuítóhe ch'an.

Andá ti kjueyá Díos ijnko nkexro chóntahya xroye, la xikahó

chrókjuák'e ch'an. ¹⁹Ti chóna sin ti xroye o náhi la tjetuanhña

tíha. Ti nkehe imá ticháxin la chrókjuínchexiteyáni ti nkehe

t'etean Díos. ²⁰Nkojnkonni la chrók'uejóni éxi k'uejóni ti

kuitekaoni Cristo. ²¹Andá ti jaha kjuák'e éxi ijnko chojni

ch'exón ixra ti kjueyá Díos, la chrókóxakuanhña xikahó

chrókjuich'e ixra. Kjánchó ti chróchonta kjuachaxin kixin

sáchrókjuia, la jína sáchrókjuia. ²²Kixin ti nkexro ch'exón ixra

ti kjueyá Ìnchéni la mé ijie ó chóna kjuachaxin la jína

sich'ehe ixra Díos. La xikaha kjaxin ti nkexro kuék'etean

ti ó kjueyá Ìnchéni la ijie jehe sin sich'ehe sin ixra Cristo.

²³Díos la imá tjete k'uenaxín ch'an ti jahara. Méxra

chrókuítóéhyara kixin ijnko chojni chrók'uetuehen ti jahara.

²⁴Méxra nkojnkorra jahara kichóni, chrók'uejora éxi k'uejora

ti kjueyá Díos ti jahara kixin tsinkachónkira ch'an.

²⁵Andá ti chojnichjin naxa tóteehya

la kohya nkojín nkehe kuènté Ìnchéni tsétuanhan

sin, kjánchó tsoxrjanka ti nkehe tjénkayáxian

la jína chrókuitekáonra kixin Ìnchéni mé kuikonoána ch'an kixin

jína chrókjuak'é chrókjuinkitsa ti jahara. ²⁶Andá janhan tjénkayáxian kixin ícha jína kixin ti chojnindoa la chrókjuéyáhya sin ichjin kixin ijie la kjuaxróxinhña tjejóni. ²⁷Ti chontara ichjiánra la chrókjuákeehyara tjan. Andá ti chontahyara ichjiánra la chrókjuéyáhyara. ²⁸Ti chrókótahara la jehya ijie tíha, la ko ti ijnko tjan tjarisoá tsotehe la kjaxin jehya ijie. Andá ti sin tótehe la tsochónta sin nchónhña kjuaxikaon, mé xikaha ndáxrjan tíhi kixin chrók'uatsínkahyara kaín tíha.

²⁹Kíchóni, ti nkehe tjínkaon tsotjonkara la tíhi: Kixin í séhya ndá tsjeje chjasintajni. Mé xikaha ti chojni chóna ichjién, la chrókjuénkayáxin sin éxi chónahya sin ichjién sin. ³⁰Ti nkexro t'ává la chrók'uejó sin éxi t'áváhya sin. Ti nkexro chéhe la chrók'uejó sin éxi chéhya sin. Ti nkexro t'ena la chrók'uejó sin éxi jehya kuénté sin ti nkehe k'uena sin. ³¹Andá ti nkexro kjuacha itsjé nkehe siín chjasintajni la chrók'uejó sin éxi ninkehó chónahya sin, kixin kaín ti nkehe t'íkoni siín ntihi la ó tinkák'atsínka la ko tsjeje.

³²Janhan tjínkaon kixin chrókóxakuanhñara. Ti chojnindoa chónahya ichjién la antsí tóxakohen ich'e ti ixra kuénté Ìnchéni la xikaha nchechéhe ch'an Ìnchéni.

³³Andá ti chojni ó tsíkótehe la

antsí tóxakohen sin ti nkehe siín chjasintajni kixin tjinkaon sin sinchechéhe sin ti ichjién sin. ³⁴La xikaha kjaxin ti tjan tsíkótehe la ókjé tjenkayáxin tjan ke ti tjan naxa tóteehya kixin ti tjan naxa tóteehya la antsí tóxakohen tjan ti ixra kuénté Ìnchéni kixin Díos sinchetjóá ti cuerpo kuénté tjan la ko ti asén tjan. Andá ti tjan ó kótehe la tóxakohen tjan ti nkehe siín chjasintajni kixin xikaha tjinkaon tjan sinchechéhe tjan ti xii tjan.

³⁵Mé xikaha ndáxrjan kixin jína ts'ejora, jehya kixin tétuñanra. Náhí. Tjínkaon kixin nkojína chrók'uejora la jehó Ìnchéni chrókjuich'ehéra ixra.

³⁶Andá ti nkojinra tjénkayáxinra kixin ó chrókótehe ijnko xjaanra ichjin kixin ó chóna tjan nánó, la nchoxon tsotehe tjan la jehya ijie tíha. ³⁷Andá ti nkojinra tjínkákonnhñara tsotahara la tsjachara tsétuehénra asánra la antsí jína tíha, jehya ijie. ³⁸Mé xikaha ti nkexro tsotehe la nchoxon. Andá ti nkexro tjínkákonnhña tsotehe la antsí jína tíha.

³⁹Ti tjan tsíkótehe la ticháxin sinchexiteyá tjan ti ley kóteexin tjan kixin tsjak'eko tjan ti xii tjan ti naxa tjechón ch'an. Andá ti ó chrók'uen ti xii tjan, la siín kjuachaxin tsotehe tjan inaá, kjánchó jehó ijnko

nkexro tinkáchónki Ìnchéni chrókjueyá tjan. ⁴⁰Kjánchó antsí jína chrókjuák'e tjan jehó tjan, í chrókóteehya tjan. Mé xíkaha tjenkayáxian janhan kixin kjaxin chonta ti Nchakuén Díos.

Ti nkehe tsíchroxihí sin ti nkehe tsíkjanoña

8 ¹Ijie tsotjankara kuènté ti iko chroxihí sin ti nkehe tsíkjanoña. Kaíni noheni nkexrín tíha. La ti imá chrókónoheni la ó chónkó. Andá ti tjuèheni kíchóni mé antsí t'ánkí ti tinkáchónkini Díos. ²Ti nkojín nkexro ndáchro kixin imá nohe, la chaxínhña tíha kixin naxa t'itjáña ts'itja sin ti nkehe chrókónohe sin. ³Kjánchó ti nkexro tjuèhe Díos, la Díos la chóxin ti jehe sin.

⁴Andá ti chrókjonieni ti into chróxihi sin ti nkehe tsíkjanoña, la ó noheni jína kixin ti nkehe tsíkjanoña la ninkehó sínkíhya ntihi chjasintajni, la ko ó noheni kixin nkoqo Díos itjen. ⁵Kjonté xíkaha la síin nkehe nkajní la ko chjasintajni ch'éna sin díos kuènté sin, la xíkaha tjenkayáxin sin kixin nchónhña díos síin. ⁶Andá jeheni nkoqo Díos chóntani, mé It'éni tíha. Jehe ch'an kjuích'éna ch'an kaín nkehe, la jehe ch'an mé tjejóchónxixíni. Kjaxin itjen nkoqo Ìnchéni, mé Jesucristo tíha, la kjuích'éna ch'an kaín ti nkehe síin la ko kjaxin kjuích'éna ch'an ti jeheni.

⁷Kjánchó kaínhña chojni tienxín tíha. Kixin nkojín sin

ó kuéhen sin tjikosáyehe sin ti nkehe tsíkjanoña, la naxa inie sin ti nkehe tsíchróxi sin la tjenkayáxin sin kixin ó k'uáyéhe ijnko díos, kixin naxa kanhño nohe sin, ndá tjenkayáxin sin kixin ó kjuasin sin ijie kixin kjónie sin ti nkehe chróxihi sin ti nkehe tsíkjanoña. ⁸Ó noheni kixin jehya ti nkehe sinieni chrókóchjinexíni Díos. Náhí. Jehya kixin chrók'uejóxini jína ti nkehe chrókjonieni o nduáhya chrók'uejóni kixin ti nkehe kjoniehñani. ⁹Kjánchó chrókuítóéhyara kixin ti kjuachaxin chontara sintera kaín nkehe la chrókjuichròdexín ijnko chojni nantá tjankíxin tinkáchónki Díos. ¹⁰Kixin ti nkojín nkexro naxa chaxínhña tinkáchónki Díos ts'ikon ti jahara ó nohara jína, ndá tjetotjaxinra intera nkaxehen ijnko ninko síin nkehe tsíkjanoña, la kjaxin sin chrókóxríhín sin chrókuinkáchónki sin ti nkehe tsíkjanoña, la í chrókuitekakuenhña sin Díos. ¹¹Andá ti jahara ó nohara jína, ndá xíkaha ich'era, la sínchek'itjáñara ti kíchóni naxa kanhño tinkáchónki sin Cristo kixin Cristo mé k'uenyákoheh ch'an ti jehe sin kjaxin. ¹²Ndá ti xíkaha ich'era nchek'itjáñara ti sin kíchóni naxa chaxínhña tinkáchónki Ìnchéni, la kjaxinra tjásinra ijie kixin kuitekákuenhñara Cristo. ¹³Méxra ti nkojín ti nkehe intera

chrók'uitsinkaxín nkojín kíchóni la í chrókjontehyara ninkehó into kixin chrókjuichròehya ti sin kíchóni nantá kuitekaon sin Díos.

Ti kjuachaxin kuèté ti nkexro ch'ehe ixra Díos

9 ¹Chaxín janhan la kohya nkexro t'etuana kixin chonta kjuachaxin kixin janhan mé ijnko apóstol kjueyá Díos la ko k'uíkuan Ìnchéni Jesucristo. La jahara mé kuitekáonra kixin ti ixra kjuít'a kuèté ch'an. ²Kjá iso sin la titekakonhña kixin janhan mé ijnko apóstol kjueyá Díos. Kjánchó jahara la kuitekáonra kixin janhan la ijnko apóstol kixin tíha kjuákoxinra ti kuinkachónkira Ìnchéni.

³Méxra tíhi ndátjan ti sin xritjonta ti janhan: ⁴¿Á chóntahyani kjuachaxin kixin tsoxrajon nkehe sinieni o nkehe its'ini ní? ⁵¿Á chóntahyani kjuachaxin kixin chrókuákjani ijnko nkexro chjin tinkáchónki Ìnchéni éxi ti iso sin apóstol la ko ti sin kícho Ìnchéni, la ko Pedro ní? ⁶¿Xá jehó janhan la ko Bernabé ticháxin sich'exíni ixra itjani ndá jína sinieni ní? ⁷¿Xá ijnko soldado la chichakoen ts'enaxín ti nkehe tsicháxihin ní?, o ¿xá nkexro t'enkaxin ijnko inta uva ndá niehña ti ito t'óna?, o ¿xá nkexro t'ayakohen

kolélo ndá t'ihya ti tsjeen va? ⁸Tjénkayáxinhñara kixin janhuán kjuénkayáxian tíhi. Náhí. Kixin kjaxin ti xroon tsíkjin ch'in Moisés la xikaha nixja. ⁹*Ndáchro ti xroon kuèté ley: "Chrok'uejoyáhyara nkehe ir'ua ti koxinta ti ó tsinkátja va ti noatrigó ti ó t'ónkehe^b sin noa." Kjá Díos la ndáchrohya tíhi kixin jehó tikonóehé ch'an ti koxinta. ¹⁰Náhí. Tikonóehé ch'an ti jeheni kjaxin. Mé xikaha nixja ti ley kixin xikaha chrók'uejóxini jína. Méxra ti nkexro kjuínchéntá inche la ko ti nkexro t'ónkehe noa, la chóhen sin tsákja sin iso ti nkehe tsík'óna. ¹¹*Mé xikaha, ti ó kjuakoni ti itén Díos kuihínra la tíha éxi ti noa k'uenkani ijnko nonte, la xikaha chóntani kjuachaxin tsjanchiani ichrén nkehe tichánxihini. ¹²Andá ti iso sin chóna kjuachaxin tjanchahára nkehe la, ¿á jehya antsí chóntani kjuachaxin kixin tsjachiani ichrén nkehe tsicháxihini ní?

Kjánchó jeheni kjónté chóntani ti kjuachaxin a, la tjanchahyani ninkehó, kjónté kanhño jína tjejóni la tjinkakonhñani tsjanchiani ichrén nkehe kixin tsokohya nkehe ts'inkákonhen ti itén Cristo tjakoni. ¹³*Jahara la ó nohara kixin ti nkexro ich'e ixra kuèté njnko la ntiha t'axrjeníxin ti nkehe inie

^b9:9 t'ónkehe kjaxin t'óntajin

9:9: Dt. 25:4; 1Ti. 5:18. 9:11: Ro. 15:27. 9:13: Dt. 18:1.

sin. Ti sin t'ónáxin iko ti altar ts'áyéhe Díos, la xrájon ti into chroxihí sin Díos kixin sinie sin. ¹⁴*Mé xíkaha k'uetōan Ìnchéni kjaxin, kixin ti nkexro ich'e ixra xrichronka ti itan tsaáxini, mé ntiha ts'axrjeníxin ti nkehe sinie sin. ¹⁵Kjánchó janhan, kjónté chonta kjuachaxin chrókjuanchahara ichrén nkehe, la xíkahná it'á la ko kjinhná ti xroon i kixin jahara chrókjuájonra ichrén nkehe. Náhí. Kjónté chrók'uenxian kjinta la chrókjuanchahara ninkehó kixin tjínkaqonhná kixin nkojín nkexro chrókuakitsjena ti kjuachéhe chonta.

¹⁶Janhan la jehya ntahnke kixin tjákua ti itan tsaáxini. Náhí. Janhan la ticháxin sít'a ti ixra k'uetōan Díos, la nóa ti janhan ti chróxrjankahya ti itan jína. ¹⁷Andá ti janhuán chrókóxrina chrónixja ti itan jína la ó chonta ti nkehe tsjácha. Kjánchó tjákua ti itén Díos kixin xíkaha k'uítuana ndá xíkaha ntaxiteyá ti ixra kjuajon Díos. ¹⁸¿Andá nkehe kjuácha janhan? Kixin imá chàna xrjankaxián ti itán nixin la ninkehó tjáncháhyara. La kuitōha ti kjuachaxin chróchónta kixin chrókjuanchahara chrókjuánkitsara ti janhan.

¹⁹Méxra kjónté kohya nkexro t'etuehen ti janhan, la k'óna

éxi ijnko nkexro ch'exón ixra kixin xíkaha antsí itsjé chojni chrókuitekaon sin Cristo. ²⁰Ti kjuak'é ti síin ti sin judío la kjaxian k'óna éxi jehe sin, kixin xíkaha chrókjuácha kixin chrókuitekaon sin kjaxin sin. Andá ti tjínkaqon chrókjuácha ti sin tjejonchexiteyéhe ti ley kuènté Moisés, la kjaxin janhan sintaxiteyá ti ley, kjónté ti ley la í t'etuehná ti janhan. ²¹Andá ti chrókjuácha nkojín ti sin nchexiteyéhya ti ley kuènté Moisés la janhan k'óna éxi jehe sin, la jehya t'axrjexín kixin ntaxiteyáhya ti ley. Náhí. Ntaxiteyá ti nkehe k'uetōan Díos kixin xíkaha ntaxiteyá ti nkehe k'uetōan Cristo. ²²Ti kjuak'é ti tjejó ti sin naxa kanhño tienxín, la kjaxin k'óna éxi jehe sin kixin chrókjuácha chrókuitekaon nkojín ti jehe sin. Janhan la k'óna éxi nkojnko ti jehe sin kixin xíkaha chrókjuácha kixin chrókuaá nkojín sin. ²³Mé xíkaha kaín tíha tjét'á kixin chrókuihin sin ti itan nixin tsaáxin sin kixin tjínkaqon ts'ayáha ti nkehe jína tjajon ti itan nixin.

²⁴Jahara la ó nohara kixin ijnko carrera la itsjé chojni tinká, kjánchó ijnko chojni ó tsjacha ijnko nkehe. Andá jahara xíkaha chrókuinkara kaínra kixin chrókjuachara ijnko nkehe náxrjón tsjajon Ìnchéni. ²⁵Kaín ti sin tinká la tóxakohen sin titōhe

sin kaín ti nkehe t'inkákohen kixin jína tsjacha sin tsínká sin, kixin tjínkaon sin tsjacha sin ijnko corona tjaka tsjeje. **Andá** jeheni ich'eni ixra kuèté Díos kixin ts'áyéheni ijnko corona xrokjuahya tsjeje. **26 Andá** janhan, la jehya tinká éxi ijnko chojni noehña nketí sátsji la ko jehya éxi ijnko chojni noehña ich'e ixra. **27** Janhan la tétuanhan asená kixin jína chrókjuít'a ti ixra i, kixin tóxakona kixin chrókjuáchahya jína kjónté kjuákohá itsjé chojni.

Ti nkehe t'etqan Pablo
kuèté ti nkehe tsíkjanõña

10 ¹Kíchóni, tjínkakhonhña kixin chrók'uitjáñahanra kixin ti sin k'uaxrjeníxini, la kaín sin k'uejós sin chrínkí ti itji, la kaín sin k'uatsínka sin ti Ndañao Kjátse. ²Mé xikaha kaín ti sin chréhe ch'in Moisés la éxi kuikite sin xikaha kixin nkokõa k'uejós sin chrínkí ti itji la ko nkokõa k'uatsínka sin ti ndañao. ³*La ko kaín sin nkokõa kjónie sin ti nkehe kjuajon Díos, ⁴*la ko kaín sin ik'ui sin ti inta kjuajon Díos k'uaxrjexín ti itjo ti k'uáji sin nteje, andá ti itjo a, la mé Cristo tíha. ⁵*Kjánchó itsjé sin la kuítekakonhña sin Díos; méxra kónínkakohen ch'an sin la nteje ó k'uénxin sin.

⁶*Kaín tíha kóhen kixin chrókónoheni kixin xikahña chróndáchro aséni chrókuitekakoheni ti nkehe jínahña éxi kjuénkayáxin sin. ⁷*Méxra chrókuinkachónkihyara ti nkehe tsíkjanõña éxi kjuích'e iso ti sin a, éxi ndáchro ti xroon itén Díos: “Kaín sin k'uejótjaxin sin kjónie sin la ko ik'ui sin, ndá kjuixin la k'uínkatjen sin, la kjuasin sin kié ti nkehe tsíkjanõña la ité sin.” ⁸*Méxra chrókjuásinkoáhyara ijie ijnko chojnichjin jehya ichjiánra éxi kjuích'e iso sin la nkokõa ñao ik'uén veintitrés mil sin. ⁹*Kjaxin chrókjuasinhñani ijie éxi kjuích'e sin ndá kónínkaon Inchéni la ik'uén sin kixin kjóniehe konche ti jehe sin, ¹⁰*la ko chrókjontahyani Díos éxi kjuích'e ti sin Israelita kuítekakonhña ndá ti ángel kuèté kjuach'én la ikui ndá ik'uén itsjé sin.

¹¹ Kaín tíha kóhen kixin chrókónoheni la k'óna xroon chronka xikaha kixin nchexraxinkaon ti jeheni tjejóni ijie kixin í séhya tsjeje chjasintajni. ¹²Méxra ti nkexro ndáchro kixin chaxín jína nchexiteyá la chrókóxakohen kixin chrók'uitsinkahya. ¹³Jahara k'uatsínkaxínhñara ninkehó nkehe chrókjuachahya chojni chrók'uatínka. Méxra

10:1 a: Ex. 13:21, 22; **b:** Ex. 14:22-29. **10:3:** Ex. 16:35. **10:4:** Ex. 17:6; Nm. 20:11. **10:5:** Nm. 14:29, 30. **10:6:** Nm. 11:4. **10:7:** Ex. 32:6. **10:8:** Nm. 25:1-18. **10:9:** Nm. 21:5, 6. **10:10:** Nm. 16:41-49.

chrórxaxinkáonra Díos kixin jehe ch'an chrókuítqehya ch'an ti jahara kixin chrók'uat sínkara ijnko nkehe imá ixra. Náhi. Ti itsi ichrén nkehe tsohanra la Díos tsjinkĩtsa tsjachara ts'atsínkara.

¹⁴ Méxra kichóni, chrókuítqehera chrókjuíkosáyéhyara ti nkehe tsíkjanõña. ¹⁵ Nixjahára éxi chojni ó tienxín jína. Méxra jahara tjénkayáxinra á jína ti nkehe ndáxrjan o náhi. ¹⁶ *Ti ó chjéheni Díos kjuasáya ti ó it'ini ti nkehe xraxinkakoxíni Cristo, la kaíni xraxinkakoxíni ti ijnié Cristo. La ko ti ó ñéni ti niqtja la xraxinkakoxíni ti cuerpo kuènté ch'an kjuajon ch'an. ¹⁷ Kjonté itsjéni la kaíni nkokõa niqtja inieni mé xikaha k'ónani nkokõa cuerpo kuènté Cristo.

¹⁸ *Tsjehéra ti sin Israel, ti sin inie ti iko kjuajon sin tsík'ayéhe Díos la xikaha nkokõa tjejó sin inie sin. ¹⁹ Ndáxrjanhña kixin ti nkehe tsíkjanõña la chóna kjuachaxin, la ko ndáxrjanhña kixin ti into tsíchroxihĩ sin ti nkehe tsíkjanõña la chóna antsí kjuachaxin ke ti iso into. Náhi. ²⁰ *Ndáxrjan kixin ti nkehe tjajon ti sin chónhña Díos la t'áyéhe ti jínahña, jehya Díos t'áyéhe. Andá janhan la tjínkakhõña kixin xikaha chrókjuich'era, chrórxaxinkáonra ti jínahña. ²¹ Xrokjuahya its'ira ti nkehe

xraxinkakoxíni ijnié Cristo la ko kjaxin its'ira ti nkehe xraxinkakoxín sin ti jínahña. Xrokjuahya sintera ti niqtja xraxinkakoxíni ti cuerpo kuènté Cristo la ko kjaxin sintera ti nkehe xraxinkakoxín sin ti jínahña. ²² *O, ¿á tjinkáonra chrókjuinchekónínkáonra Ìnchéni ní? ¿Á antsí chontara kjuachaxin ke jehe ch'an ní?

Ti kjuachaxin chóna ti sin tinkáchónki Cristo

²³ *Isora ndáchrora kixin jína chrókjuich'era kaín ti nkehe ndáchrõ asánra, kjánchó kaínhña nkehe jína. Siín kjuachaxin kaín nkehe chrókjuich'eni, kjánchó kaínhña tjinkĩtsa kixin chrókónoheni ti nkehe kuènté Díos. ²⁴ Chrokjuéyáhyara ijnko nkehe chrók'uejoxinra jína. Náhi. Ícha jína chrókjuéyára ti nkehe chrók'uejoxin jína iso sin.

²⁵ Intera kaín ti into sítóxin ndasin la tjóhya asánra nketí tsíkixin ²⁶ *kixin kuènté chjasintajni la ko kaín ti nkehe siín la kuènté Ìnchéni.

²⁷ Ti nkojín nkexro tinkáchónkihya Díos chrók'ueya kixin chrókjontekoára, andá ti tjinkáonra itsjira, la itjira la intera kaín ti nkehe tsjajon sin la tjóhya asánra á jína chrókjontera o náhi. ²⁸ Andá ti nkojín sin tsondáchrõ kixin ti into la

tsíchróxihi sin ti nkehe tsíkjanõña, ndá ti xíkaha la ntehyara, kixin nohara kixin ó chrónka sin la chrókjuénkayáxinhña sin kixin chaxínhña tinkachónkira Díos.

²⁹Ndáxrjan tñhi kixin tjínkakhõña kixin nduáhya chrókjuénkayáxin ñjko chojni, jehya kixin ndáxrjan kixin nduáhya chrókjuénkayáxinra.

Janhan la tjínkakhõña kixin chróchontahya kjuachaxin chrókjuít'a nkojín nkehe, kixin iso chojni la nduáhya tjenkayáxin sin. ³⁰Ti tjahá Díos kjuasáya kixin ti nkehe inié, ¿la nkekuènté chrók'uándaxín chojni kixin kjoníé tíha? ³¹Méxra ti chrókjontera kaín nkehe la o chrók'uira la o chrókjuich'era ixra la chrókjuákoxinra kixin tjikosayehéra Díos. ³²Ch'ehyara ninkehó nkehe chrókjuichròdexín íso chojni, kjónté sin judío o jehya sin judío o ti sin ñjko.

³³Janhan la tjínkahoan kixin kaín ixra it'a la chrókóxríhín kaín chojni, la jehya tjínkahoan kixin janhuán chrókjuak'exián jína. Náhí. Tjínkahoan kixin chrók'uejóxin jína íso chojni kixin kaín sin chrókuaá sin.

Nkexrín chrók'uítsa ti chojnichjin

11 ¹*Chrokjuákoxinra éxi tjákoxián kixin janhan la tjákoxián éxi kjuákoxin Cristo.

²Kíchóni, chàna kixin xráxín xráxinkaonra ti janhan la ko

nchexiteyára ti nkehe kjuákohára.

³Andá tjínkahoan kixin tsonohara kixin Cristo mé chóna

kjuachaxin t'etuehen nkojnko chojnindoa, andá ti chojnindoa mé chóna kjuachaxin t'etuehen ti ichjién, andá Díos mé chóna kjuachaxin t'etuehen Cristo.

⁴Ti nkojín chojnindoa xrasixín kachjinké í nixjehe Díos, o xrasixín kachjinké í chronka itén Díos, mé tjákoxin kixin chóntehya kjuasáye Ìnehéni. ⁵Andá ti ijnko chojnichjin tjóchínxin ikja sin nixjehe sin Díos la o chrónka sin itén Díos, mé ijnko kjuatosuéhe tíha la xíkaha tjákoxin sin kixin tjikosayéhya sin ti xii sin. La

yóhe éxi nonté chrók'uujihín sin xíkaha. ⁶Méxra ti chojnichjin tjinkakhõña tsjak'ekjajin ika ti ikja, la ícha jína chrók'uujihín nonté. Andá ti tósuéhe tjan

ts'ijihín tjan, la ícha jína chrókjuak'ekjajin ijnko ika ti ikja tjan. ⁷*Andá ti chojnindoa la chrók'uak'ekjajinhña ninkehó

nkehe ti ikja ti ó nixjehe Díos kixin jehe ch'an mé éxi retratoé Díos la ko t'inkaséñaxín ch'an ti kjuachaxin kuènté Díos. Andá ti chojnichjin mé t'inkaséñexín tjan ti kjuachaxin kuènté ti

xii tjan. ⁸*Kixin ti chojnindoa la k'uaxrjeníxinhña ijnko chojnichjin. Náhí. Ti chojnichjin mé k'uaxrjeníxin ti chojnindoa.

⁹Ti chojnichjin mé k'óna kixin tsjinkítsa sin ti chojnindoa;

jehya ti chojnindoa k'óna kixin tsjinkĩtsa ti chojnichjin. Náhí.

¹⁰Méxra tichánxìn kixin ti chojnichjin la tsak'ekjajin ijnko ika ti ikja tjan kixin tsjakoxìn sin kixin t'ítuehen sin la xikaha ts'ikon ti sin ángel. ¹¹Andá xikaha kaíni tinkáchónkini Cristo la tichánxìn kixin ti chojnindoa la tsjinkĩtsa ti chojnichjin la kjaxin ti chojnichjin la tsjinkĩtsa ti chojnindoa. ¹²Chaxín ti xránkixixín la ti chojnichjin la k'uaxrjeníxin ti chojnindoa, andá ijie la ti chojnindoa la t'axrjeníxin ti chojnichjin. Kjánchó kaíni la k'uaxrjeníxini Díos.

¹³Jahara nkechora, ¿á nchoxon kixin ti chojnichjin la tjóchínxin ikja sin í nixjehe sin Díos ní? ¹⁴Méxra ti chojnindoa la ijnko kjuatosuéhe ti tsítóhe sin tsokjín ti kaxíhi sin. ¹⁵Andá ti chojnichjin chóna kaxíhi kjín la jehya kjuatosuéhe tíha kixin ó kuítoenxín sin kixin tíha mé éxi ijnko ika ts'ejókjajin ti ikja sin. ¹⁶Andá ti nkojín nkexro titekakonhña tíha, ndá chrókónohe sin kixin jeheni la ko kaín ti sin nínkué Díos la kohya ijnko titekaoni.

Ti ó inie sin xraxinkakonxín sin Ìnchéni

¹⁷Ijie tékjian kuénté ijnko nkehe tóxrinahña tjejoch'era, ti ó tónkotséra la ijnko nkehe nduáhya tjejoch'era, jehya

ijnko nkehe jína. ¹⁸Ti saoxín la kuihan kixin ti ó tónkotséra la nkokoahya tjénkayáxinra. Andá janhan ndáxrjan kixin kjá nkojín ti nkehe chrónka sin la chaxín tíha. ¹⁹Kjá tichánxìn kixin nkokoahya tsjenkayáxinra ndá tsonoexíni nkexro ti chaxín tinkáchónki Díos. ²⁰Andá ti xikaha nkokoahya tjénkayáxinra ti ó tónkotséra kixin sintera ti niotja la chaxinhña xráxinkákonxínra Ìnchéni.

²¹Kixin ti ó sintera niotja la senó iso sin inie ti nkehe tsíkijjiko, andá iso sin kjinté tjejó sin, la íso sin la ó tsékoan sin. ²²¿Á chontahyara ndqara chrókjontexínra la chrók'uira ní? Ti xikaha ich'era nkaxehen nínko la tjikosayéhyara ti nínkué Díos la ko tjanoára ti nkexro nóa chóntahya nkehe sinie. ¿Nkehe chróndáxrjan? ¿Á chróndáxrjan kixin jína tjejoch'era ní? Kjá náhi.

**Ti niotja inieni
xraxinkakonxíni Ìnchéni**
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25;
Lc. 22:14-20)

²³Ìnchéni kjuajon kaín ti nkehe kjuákohára: Ìnchéni Jesús la kuákja ch'an ti niotja ti tie itsé sin ch'an ²⁴ndá chjéhe ch'an Díos kjuasáya la kóchrít'o ch'an ti niotja la ndáchro ch'an: “Intera, ti niotja i, tíhi mé ti ntóna^c tjánjua kixin jína ts'ejoxínra.

^c11:24 ntóna mi cuerpo

La xikaha ti sintera ti niotja la xráxinkaonra ti janhan.”

²⁵ *La ti ó kjuixin kjónie sin ndá kuákja ch'an ti vaso tjiá ìnté to uva la ndáchro ch'an: “Tíhi mé t'axrjexín kixin chaxín tsoxiteyá ti nkehe nixin kuènté Díos kixin xikaha ts'itji ti ijni kuéntana. Ti ó its'ira tíhi la xráxinkaonra ti janhan.” ²⁶ Mé xikaha ti ó sintera ti niotja la ko its'ira ti ìnté to uva mé xikaha xráxinkákonxínra nkexrín ik'uén Ìnchéni la xikaha tsjákoxinra hasta ti ñao tsokjan ch'an.

Ti kaínhña aséni chrókjonieni ti niotja kuènté Ìnchéni

²⁷ Andá ti nkojín nkexro inie ti niotja la ko it'i ti ìnté to uva xraxinkakonxíni Ìnchéni, ndá chóntehya sin kjuasàya Díos la tjasin sin ijie kixin chaxínhña titekaon sin kixin ik'uén Ìnchéni la ko ti ijnie ch'an k'uitj. ²⁸ Méxra nkojnkonie la saó chrókjuénkayáxini jína á nchoxon itjeni ndá jína sinieni ti niotja la ko its'ini ìnté ti to uva. ²⁹ Andá ti nkexro kaínhña asén inie ti niotja la ko it'i ìnté ti to uva la chaxínhña xráxinkaon sin ti cuerpo kuènté Ìnchéni, ndá jehí sin tjejá sin ti nkehe tsjasótexín sin. ³⁰ Mé xikaha itsjé sin la níhi sin la ko itsjé sin la tsankahya sin, andá iso sin la ó tsík'en sin. ³¹ Andá ti jeheni chrókjuénkayáxini jína nkexrín

tjejóni ndá chrókjuasótehyani.

³² Méxra kjónté sinchekjasóte Díos ti jeheni la xikaha ts'itjani sinchexiteyeheni ch'an, andá xikaha Ìnchéni la í sinchekjasótehya ti jeheni éxi tsjasóte ti chojni chjasintajni.

³³ Méxra kíchóni, ti ó tónkotséra sintera la chohénra tsjjia ti iso sin, ndá nkoko ntekoara sin. ³⁴ Andá ti nkexro ik'uén kjinta la ícha jína senó chrókjonie sin nkehe ndoé sin kixin chrókjuinchekjasótehya Díos ti jehe sin kixin nduahya ich'e sin ti tónkotsé sin. Andá ti iso nkehe la ó tsotsjahá ti ó tsjasántsjahára.

Ti ixra tjajon Nchakuén Díos

12 ¹ Jahara kíchóni, tjínkaon kixin tsonohara jína nkexrín siín ti ixra tjajon Nchakuén Díos t'áyéhe nkojnko chojni.

² Jahara ó nohara jína kixin ti naxa kuinkachónkihyara Ìnchéni la k'uéchrehéra ti nkehe tsíkjanõña nixjahya. ³ Méxra chrókónohara kixin nijnko nkexro nixjaxin kjuachaxin Nchakuén Díos tsjacha ts'ándaxínhin Jesús, la ko ninkexró xrokuahya tsondáchro kixin Jesús mé Ìnchéni ti jehya ti Nchakuén Díos tjejóko sin.

⁴ *Siín nchónhña ixra, kjánchó jehó Nchakuén Díos mé tjajon kaín tíha. ⁵ La ko siín itsjé

nkexrín sich'eni ixra, kjánchó nkokoa Díos ch'ehe ni ixra. ⁶La ko sín nchónhña ixra sich'eni, kjánchó jehó Díos mé tjajon ti kjuachaxin ch'exíni kaín tíha. ⁷Díos tjajon kjuachaxin kixin nkojnko chojni tsjakoxin ti kjuachaxin kuèté Nchakuén Díos kixin xikaha chrókjuinkitsa íso chojni. ⁸Andá iso chojni tsík'áyéhe kjuachaxin tsonixja kjuaxrexinkaon jína la ti Nchakuén Díos mé tjinkitsa, la ko íso chojni tsík'áyéhe kjuachaxin tsochronka nkehe tjinkaon Díos kixin Nchakuén Díos mé tjinkitsa tsonohe sin. ⁹La íso chojni mé tsík'áyéhe kjuachaxin antsí tsinkáchónki Díos kixin Nchakuén Díos mé tjinkitsa. La ko íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin sinchekitohe chojni jína. ¹⁰Íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin tsjasin kjuaxroan kuèté Díos, íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin tsonixja sin ijnko nkehe kuèté Díos, íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin tsjatsöan sin á Nchakuén Díos o nchakuén jínahña nixjaxin chojni, íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin ókjé ngiva tsonixjaxin ti itén Díos, la ko íso sin la tsík'áyéhe kjuachaxin tsochronkaxín nkehe t'axrxéjín ti ijnko ngiva. ¹¹Kjánchó kaín tíha la jehó Nchakuén Díos tjajon, la chjéhe nkojnko chojni nkojnko

kjuachaxin éxi ti ixra tjinkaon ch'an sich'e sin.

**Kaíni k'ónani nkokoa
cuerpo kuèté Cristo**

¹²*Mé xikaha ijnko cuerpo la kjónté nkokoa la itsjé parte chóna. Mé xikaha ti Inchéni la ó nkokoa. ¹³Mé xikaha kjaxin kjónté á chojni judío o jehya judío, á chojni ch'exón ixra o chónahya ijnko nkexro ts'etöan, la kaíni nkokoxón Nchakuén Díos kuikitexini, la kaíni k'ónani nkokoa cuerpo kuèté Cristo, mé xikaha k'uáyéheni ti Nchakuén Díos.

¹⁴Kixin ijnko cuerpo la jehya nkokoa parte chóna. Náhí. Itsjé parte chóna. ¹⁵Ti chróndácho ti toténi: “Janhan la jehya itjá, méxra janhan la jehya kuèté ti cuerpo”, la jehya xikahó ndá chrókójeheya kuèté ti cuerpo a. ¹⁶Andá ti chróndácho ijnko ndatsjoni: “Janhan la jehya ikuan, méxra janhan la jehya kuèté ti cuerpo”, la jehya xikahó ndá chrókójeheya kuèté ti cuerpo. Náhí. ¹⁷Kixin ti kuèté ti cuerpo chrók'óna ikoni, ¿la nketí chrókienxíni? Andá ti kuèté ti cuerpo chrók'óna ndatsjoni, la xrokjuahya chrókóxaxaxéheni. ¹⁸Kjánchó Díos kjuak'e nkojnko parte ti cuerpo éxi nkexrín kóxríhin ch'an xikaha. ¹⁹Ti chrók'óna nkokoa parte ti cuerpo, la chrókójeheya cuerpo

tíha. ²⁰Kjánchó kjónté itsjé parte chón̄ta, ti cuerpo la ó n̄kokōa cuerpo tíha.

²¹Ti ikoni la xrokjuahya tsondáche ti itjani: “Ticháxinahña ti jaha”, ni ti ikjani xrokjuahya tsondáche ti toténi: “Ticháxinahña ti jaha.” ²²Náhi. Kixin ti parte tjenkayáxini kixin tjetuanhña la mé antsí ticháxin. ²³Andá ti parte kuènté cuerpo kanhño chón̄teheni kjuasàya la mé antsí n̄chek'itsáni la ko ti parte kanhño náxrjón la antsí tóxakoheni kixin tsonoxínhña. ²⁴Andá ti parte antsí ticháxin la ticháxinhña ika ts'itsá. Mé xikaha Díos la kjuíncheyóexin kaín ti parte kuènté ti cuerpo kixin antsí chrók'uayakoheni ti parte kanhño tjetooan. ²⁵Mé xikaha xrokjuahya tsoxikayehe ti cuerpo kixin kaín ti parte la nkókón t̄jinkitsa kícho. ²⁶Ti ó tóníhi ijnko parte kuènté ti cuerpo la kuenté t̄jotéhe kjaxin; andá ti t̄jikosayéheni ijnko parte la kuenté tóchéhe.

²⁷Andá jahara mé k'ónara ti cuerpo kuènté Cristo la ko nkojn̄kora mé nkojn̄ko ti parte kuènté ti cuerpo kuènté ch'an. ²⁸*Méxra ti n̄inko la Díos k̄jueyá saõ ti sin apóstol; yaáxin la ti sin tsochronkaxín ti itén ch'an, y'áxin, la ti sin tsjako ti itén Díos, iso sin la tsjakoxin ti kjuachaxin kuenté Díos, iso sin

la sinchekitohe chojni níhi jína, kjaxin iso sin la antsí t̄jinkitsa sin ti sin ticháxin, la iso sin la ts'etooan ti ixra kuènté ch'an, la ko kjaxin iso sin tsonixjaxin ijnko ngiva. ²⁹Kaínhña chojni k'óna apóstol, kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin tsochronkaxín ti nkehe ts̄k̄k̄jajon Díos, kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin tsjako itén Díos, kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin tsjakoxin ti kjuachaxin kuènté Díos, ³⁰kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin sinchekitohe chojni jína, kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin tsonixjaxin ijnko ngiva, la ko kaínhña chojni chón̄ta kjuachaxin tsochronkaxin nkexrín t'axrjexín ti nkehe chrónka ti sin nixjaxin ijnko ngiva. ³¹Méxra t̄jéyára nkehe ti ixra kjuajon Díos. Ndá janhan la tsjakohára ijnko nt̄ia antsí tjetooan.

Ti t̄juehe kíchóni

13 ¹Ti chrónixja ngivee chojni la ko éxi nixja ti sin ángel, andá chaxínhña t̄juaḥa chojni la ó chónkó tíha la chrókóyóna éxi ijnko tambor chróndáchrokoá, o éxi ijnko chika platillo chrókóvék̄jankoá. ²*La ko ti chrónixja ijnko nkehe chrókjuajon Díos, la ko chrókianxian kaín ti nkehe kuènté Díos naxa noehña chojni, la chrókónona kaín nkehe, la ko

antsí chrókuinkachónkia Díos la chrókjuácha chróndátjan ijnko ijna sáchrokjui ókjé, andá kaínhña asená tjuahā chojni, la ninkehó sínkihya tíha. ³La ko ti chrókjuintakitonhan ti sin nóa kaín ti nkehe chonta janhan, la chrókjuánjua ti cuerpo kuéntana kixin chróche, la kjónté xikaha ndá kaínhña asená tjuahā chojni la ninkehó ts'inkihya tíha.

⁴Kixin ti nkexro tjuēhe kícho, la tjokahya tónínkaon, jína asén, tóchjinoxíenhña, nchenkehya, ⁵chjñéhña nixja, jehya jehó tjinkaon ts'etoan, tónínkakonhña, nkochrínhña chrórxaxinkaon ti kjuanínkaon chónthehe ijnko chojni, ⁶tóchéhya kixin ijnko chojni tjasin ijie. Náhi. Tóchéhe ti ó ijnko nkehe jína sítóhen. ⁷Ti tjuēheni kíchóni la kaín nkehe jínahña chrók'uitjáñeheni, chrókuítóehyani chrókuinkáchónkini Díos, chrók'uejóchóheni la chrókónínkakonhñani.

⁸Ti tjuēheni kíchóni la nkochrín tsjejehya. Ijnko ñao la í tsókohya chojni tsochronka ti nkehe kjuajon Díos, la í tsókohya chojni tsonixaxín ijnko ngiva, la ko í tsichánxinhña ti chojni imá tsonohe. ⁹Kixin kaínhña nkehe noheni ijie la ko ñaxā kaínhña nkehe kuénté Díos chrónkaxíni ijie. ¹⁰Andá ti ó tsonoheni kaín nkehe ndá ti nkehe intsí noheni la ts'itjáña.

¹¹Ti ñaxā k'uechájan la k'uénixja éxi chájan,

k'uékjenkayáxian éxi chájan, k'uékianxian éxi chájan. Andá ti ó k'óna janhan ijnko chojni nteto la kuítóhā kaín ti nkehe éxi tjenkayáxin ijnko chájan.

¹²Ijie la éxi ijnko xrosenta kjita ñaxā t'ikonxínhñani jína, andá itsi ti ñao tsjixixín ndá ikoni ts'ikonxíni Díos. Ijie la ñaxā t'itjáña ti nkehe chrókónona; ndá ti ó itsi ti ñao tsjixixín ndá chaxín tsochoxián Díos éxi jehe ch'an chóxin ch'an ti janhan. ¹³Andá ijie la iní nkehe síin chóntahya tsjeje; ti tinkáchónkini Díos, ti tsochóheni tsokjan Jesucristo, la ko ti tsotjuēheni kíchóni. Andá ti nkehe antsí tjetooan la ti tsotjuēhe kíchóni.

Ti nixja sin ókjé ngiva

14 ¹Chrokóxakohanra chaxín chrótjuéhéra kichuara la ko kjaxin chrókjuanchehéra Díos kixin chrótjáhara ch'an kjuachaxin chrónixjara ti itén ch'an.

²Ti nkexro nixja ijnko ngiva tienxínhña chojni la Díos nixjehe sin, jehya chojni nixjehe sin, kixin kohya nkexro tienxín ti nkehe nixja sin, kixin nixja sin ti nkehe ninkexró tienxínhña, jehó Nchakuén Díos. ³Andá ti nkexro chrónkaxín ijnko nkehe tjajon Díos la tienxín ti íso sin, méxra nixjehe sin ti íso chojni ndá xikaha tjinkitsa sin kixin antsí chrókienxín sin ti nkehe kuénté Díos la ko chrókóchéhe

sin. ⁴Ti nkexro nixja ñjko ngiva tienxínhña chojni mé jehó tsonohe antsí ti nkehe kuèté Díos. Andá ti nkexro chrónkaxín ti nkehe tjajon Díos mé tsjinkítsa ti sin kuèté nínko kixin antsí chrók'uitja sin ti nkehe kuèté Díos.

⁵Janhan tjínkaon kixin kaínra chrónixjara ñjko ngiva tienxínhña chojni, kjánchó antsí chrókóchàna kixin chróchontara kjuachaxin chróchronkara ti nkehe tjinkaon Díos. Kixin kanhño tjetean ti chrónixjxinra ñjko ngiva ti noahñara tsochronkaxínra nkehe t'axrjexín, kixin chrókuihin kaín ti sin tinkáchónki Ìnchéni ndá antsí chrók'uánkí ti nkehe nohe sin kuèté Díos. ⁶Mé xíkaha kíchóni, ti chrókjuasántsahára ndá chrónixjxinra ñjko ngiva tienxínhña chojni la ó chónkó tíha. Ícha jína chrónixja ti ngiva nohara la chróxrjankaxian ti nkehe kjuajon Díos la o ti nkehe kuèté Díos naxa noahñara, o ñjko nkehe tjinkaon Díos chrókónohara.

⁷Mé xíkaha ti ñjko flauta o ñjko arpa, la nkokón chróndáchro la, ¿nkexrín chrókjuatsòani nkexéhe ti tjendáchro? ⁸La xíkaha ti síin guerra ndá nduáhya chrók'uána sin ti trompeta, la ninkexró chrókóxakuenhña sáchrókjuikjajon. ⁹Mé xíkaha kjaxin ti jahara ti nixjara ñjko ngiva tienxínhña chojni, la

éxi xrinto ó nixjehéra kixin ninkexró tienxínhña. ¹⁰Chaxín ti chjasintajni la itsjé ngiva síin la kaín ti ngiva la síin chojni tienxín. ¹¹Andá ti nkojín nkexro tsonixjana ndá tsianxinhña ti nkehe ndáchro sin, la ti nkexro a, la tsjenkayáxin kixin ókjé chjasin tsíkixian janhan la ko kjaxin janhan xíkaha tsjenkayáxian ti nkojín nkexro tsienxínhña ti nkehe nixja janhan. ¹²Méxra ti tjínkaonra chrók'uayéhéra ñjko ixra kuèté Nchakuén Díos, la chrókóxakohanra ts'ayéhéra ñjko ixra chrókjuinkítsa ti sin kuèté nínko kixin antsí chrók'uitja sin ti nkehe kuèté Díos.

¹³Méxra ti nkexro nixja ñjko ngiva tienxínhña chojni la chrókjuanchehe sin Díos kixin chrókjuacha sin chróchronkaxin sin nkehe t'axrjexín tíha.

¹⁴La xíkaha ti chrótjaxian Díos kjuasáya ñjko ngiva tienxínhña chojni, la asená ó nixjaxian Díos, kjánchó tíhi la chrókjuinkítsahya ti janhan kixin kjaxin janhan tianxinhña ti nkehe tjéndáxrjan.

¹⁵Ndá, ¿nkehe chrókjuít'a? Ícha jína asená chrónixjaxian Díos la kjaxin chrókianxian, chrótsje himno, la kaín asená chrótsje la ko kjaxin chrókianxian.

¹⁶Kixin ti chjéxínra kjuasáya Díos ti asána ó ndá tjejótihi ñso chojni tienxínhña, ¿la nkexrín kixin ti sin naxa kienxínhña chróndáchro “Mé xíkaha

tsøhen”, ti kienxínhña sin ti nkehe nixjara? ¹⁷Kixin kjónté imá náxrxjón chróchjehéra Díos kjuasáya, andá ti tienxínhña ti sin tjejótihin, la tíha xrokjuahya tsjinkítsa ti jehe sin kixin tienxínhña sin. ¹⁸Janhan la tjaha Díos kjuasáya kixin antsí chonta kjuachaxin níxja íjnko ngiva tienxínhña chojni ke kaínra. ¹⁹Kjánchó ti tónkotsé ti sin nínko la antsí tjínkaøan chrónixja kjónté in'ó palabra chrókienxín sin la xíkaha chrókuinkítsa ti jehe sin, ke chrónixja ite mil palabra chrónixjaxian íjnko ngiva tienxínhña chojni.

²⁰Kíchóni, chrók'uejora éxi chájan naxa noehña nkehe ti ijie. Kjánchó chrókuénkayáxinhñara éxi chájan, tjénkayáxinra éxi chojni nteto. ²¹*Ti xroon tsíkjín sin ósé mé ndáchro: “Tsonixjaxian ókjé ngiva la ko itén chojni ókjé kixin tsihin ti sin Israel la kjónté xíkaha la tsitekakhñña sin ti nkehe tsonixja, ichro Ìnchéni.” ²²Mé xíkaha ti nixjaxin chojni íjnko ngiva tienxínhña chojni mé tíha la íjnko kjuaxroan ijie t'ikon ti sin naxa tinkáchónkihya Ìnchéni, kjánchó tsjinkítsahya ti sin titekaon. Andá ti chronka chojni íjnko nkehe kjuajon Díos, mé tíha la tsjinkítsa ti sin tinkáchónki Ìnchéni. ²³Andá ti ó tónkotséra nínko, ndá kaínra nixjara íjnko ngiva tienxínhña chojni, ndá ti

chrók'uixehen íjnko chojni naxa tienxínhña tíha o íjnko chojni naxa tinkáchónkihya Ìnchéni, la chróndáchro sin kixin locora. ²⁴Andá ti kaínra chróchronkara íjnko nkehe kjuajon Díos ndá chrók'uixehen nínko íjnko nkexro tinkáchónkihya Ìnchéni, o naxa tienhñé, ndá chrókuihin sin ti nkehe tjejonixjara la chrórxaxinkaon sin ti ijie chóna sin la ko chrókuénkayáxin sin ti nkehe kuíhin sin. ²⁵Ndá xíkaha tsonoxín ti nkehe imó tjenkayáxin asén sin, ndá ts'ejót'oxin sin tsjikosáyehe sin Díos la tsondáchro sin kixin chaxín Díos tjejokoara.

Ti tónkotséni nínko

²⁶Andá jahara kíchóni, ti tónkotséra nínko la nkojinra la chrókuats'ínkara chrótsjera salmo, la íjnkorá la chrókuàkora, íjnkorá la chróchronkara ti nkehe kjuíntanohara Díos, íjnkorá la chrónixjaxinra íjnko ngiva tienxínhña chojni, la íjnkorá chróchronkaxínra nkehe t'axrxéjin tíha. Kjánchó kaín tíhi chrókóhen kixin ti sin kuénté nínko la chrók'uitja sin antsí kuénté Díos. ²⁷Andá ti nkojín nkexro chrónixja íjnko ngiva tienxínhña chojni la yaá o iní sin ó chrónixja la nkojnko sin chrók'uatsínka sin, la ko íjnko nkexro chróchronkaxín ti nkehe níxja

sin. ²⁸ Andá ti kohya ninkexró chróchronkaxín ti ngiva a, la ícha jína chrónixjaxinhña sin tíhi nkaxehen nínko. Ícha jína jehó sin chrónixjexin sin Díos nkaya asén sin ó. ²⁹ Andá ti nkojín nkexro tsonixja nkehe kuènté Díos, la jehó chrónixja yaá o y'á sin ó. Ndá ti sin tjejótihin mé chrókuénkayáxin sin á nchoxon ti nkehe chrónka sin o náhi. ³⁰ Andá ti nkojín ti nkexro tjejótiáxin k'uáyéhe ijnko nkehe kuènté Díos tsochronka la ti nkexro tjenixja la chrókuajon sin kjuachaxin kixin chrónixja ti nkexro a. ³¹ Ndá xíkaha la nkojnkorá chróchronkara ti nkehe kjuajon Díos la xíkaha kaínra chrók'uitjára la ko antsí chrókócháhara. ³² Ti nkexro nixja nkehe kuènté Díos la jína tsjenkayáxin á isé chrónixja o náhi, ³³ kixin Díos la tjinkaon ti kjuaxróxin, tjinkakonhña ch'an kixin nduáhya chrók'uejóni.

Ndoá chrók'uejora éxi kuehen kaín sin nínko xíkaha chrókjuich'era. ³⁴ Andá ti chojnichjin la chrótání chrók'uejó, chrókjohya kícho sin ti tjejótihin sin itén Díos. Kixin kohya kjuachaxin tsonixja sin, ícha jína chrókjuakoxin sin kixin tjikosáyehe sin ti xii sin éxi ndáchro ti ley tsíkjin Moisés. ³⁵ Andá ti tjinkaon sin chrók'uitja sin ichrén nkehe la chrókjuanchankíhi sin ti xii

sin ti ó tjiji sin ndøe sin, kixin náxrjónhña t'íkoni nixja ti chojnichjin ti ó síxrako nkaxehen nínko.

³⁶ Jehya jahara kjuaxrjeníxin ti itén Díos la ko jehya jahóra k'uayéhéra tíha. Náhi. ³⁷ Ti nkojín nkexro tjenkayáxin kixin jína nixja itén Díos o tjenkayáxin kixin chaxín nchexiteyéhe ti Nchakuén Díos la chrókónohe sin kixin ti nkehe tjékjian la ijnko nkehe chaxín k'uetøan Díos. ³⁸ Andá ti nkexro tjinkakonhña tsitekaon tíhi la chrókiénhñara ti nkehe ichro sin.

³⁹ Méxra kíchóni, chrókóxakohanra kixin chrónixjara ti itan kuènté Díos la chróndáchrohyara kixin xrokjuahya tsonixjaxin sin ókjé ngiva ⁴⁰ kjánchó kaín tíha la ndoá la ko nkojína chrókóhen.

Ti xechón Cristo

15 ¹ Andá ijie kíchóni, tjínkaon kixin chrórxaxinkáonra ti itan nixin kjuákohára la kuitekáonra, la xíkahó tjejora titekáonra. ² Ti nkehe kjuákohára mé tsaáxinra, ti tsitøéhýara; andá ti náhi la ó chónkó kuitekáonra ti nkehe kjuákua.

³ Mé xíkaha ti nkehe saoxín kjuákohára la mé ti nkehe k'uayáha, kixin Cristo k'uenyákohen ti ijieni, éxi ndáchro ti xroon itén Díos;

⁴*xravá ch'an la níxin ñao xechón ch'an éxi ndáchro ti xroon itén Díos. ⁵*La saó Pedro xéta Ìnchéni ti ó xechón, ndá chr'éxin la ti teyó sin kuék'ajiko ch'an. ⁶Andá chr'éxin la k'uáxitehí quinientos ti sin kíchóni k'uífkon sin Ìnchéni. Andá ijie iso sin la naxa tjejó sin, la nkojín sin la ó ik'uén sin. ⁷Ndá chr'éxin xéta ch'an ch'in Jacobo, ndá chr'éxin kaín ti iso sin apóstol.

⁸*Andá kjuixixín la janhan k'uífkuā Ìnchéni, méxrā janhan la éxi ijnko ixjan naxa xitjahya ñao la ó tsíkokjíhi xikaha.

⁹*Méxrā janhan la kanhñó tjeetoan éxi ti iso sin ch'ehe ixrā Ìnchéni kixin k'uéninkakohan ti sin nínkué Díos. ¹⁰La kjónté xikaha kjuít'a, la kjuikonoéhe Díos ti janhan la ti kjuachaxin kuènté ch'an mé kjuitóxin ti janhan, la jehya ó chónkó tíha, kixin antsí kjuít'a ixrā kuènté ch'an ke ti iso sin. Kjánchó jehya janhan kjuít'a ti ixrā. Náhí, Díos kjuínkítsa kjuít'a tíha. ¹¹Andá ndáxrjanhña tíhi kixin janhan o jehe sin imá tjeetoan. Náhí, ti nkehe tjeetoan la ti kuihínra kjuakoni, ndá kuitekáonra.

Ti tsoxechón ti sin tsík'en

¹²Andá ti tjakoni kixin Cristo la xechón, ñdá nkekuènté kixin

nkojinra la ndáchrora kixin tsoxechónhña ti sin tsík'en?

¹³Ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en, la kjaxin Cristo xechónhña ti xikaha. ¹⁴Andá ti chaxínhña xechón Cristo, la ó chónkó ti nkehe tjakoni la ko ti nkehe kuitekáonra la ninkehó sínkíhya. ¹⁵Andá ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en, la jehó kjuach'ia chrónkani kuènté Díos, kixin jeheni la ó chrónkani kixin Díos kjuínchexechón Cristo. Andá ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en la kjaxin chaxínhña xechón Cristo.

¹⁶Andá ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en, la kjaxin Cristo xechónhña. ¹⁷Andá ti chaxínhña xechón Cristo la ó chónkó kuitekáonra ti jehe ch'an la naxa tjíinhña ti ijie chontara.

¹⁸Andá ti xikaha, la ti sin kuinkáchónki Cristo ndá ó ik'uén sin la ó chónkó kuitekaon sin kixin ó k'uitjáña sin ti xikaha.

¹⁹Andá ti tjejóchóheni kixin Cristo tsjinkítsa ti jeheni ti naxa tjejóchóni, la ijnko kjuatosuéhe kixin chóntahyani nkexro tsaáxini.

²⁰Kjánchó ti nkehe chaxín la kixin Cristo la xechón. Jehe ch'an la éxi ti toxé saoxín tsík'óna kixin saó ch'an xechón ch'an, la kaín ti sin tsík'en la tsoxechón sin. ²¹Kixin ijnko

15:4: Sal. 16:8-10; Mt. 12:40; Hch. 2:24-32.

15:5 a: Lc. 24:34; b: Mt. 28:16, 17; Mr. 16:14; Lc. 24:36; Jn. 20:19.

15:8: Hch. 9:3-6. 15:9: Hch. 8:3.

chojnindoa xránkíxixín ti ijie, andá xíkaha kjuankíxin ik'uén chojni, la ko kjaxin ijnko chojnindoa xechón, ndá xíkaha tsoxechón kaín ti chojni tsík'en. ²² Mé xíkaha Adán la kjuasin ijie ndá kaín chojni tinkák'en. La xíkaha kaín ti chojni tinkáchónki Cristo la tsoxechón, la tsochóna kjuachón nkochríxín. ²³ Kixin nkojnko sin tsoxechón sin éxi tjenixín xroon la Cristo saó xechón, andá ti ó tsokjan ch'an ndá tsoxechón kaín ti nkexro kuitekaon ti jehe ch'an. ²⁴ Andá itsi ti ñao tsjixixín ti ó sinchek'itjáña Cristo kaín ti kjuachaxin kuèté ti jínahña t'etöan la ko kaín ti nkexro chóna kjuachaxin jehya kuèté Díos, ndá tsjajon ch'an ti kjuachaxin ts'áyéhe It'é ch'an, Díos. ²⁵ *Méxra ticháxin ts'etöan Cristo hasta tsjixrakájña ti ñao ts'etuehen ch'an kaín ti nkexro k'uénínkakohen ti jehe ch'an. ²⁶ Andá ti nkehe tsjixixín sinchek'itjáña ch'an mé ti kjuach'én. ²⁷ *Kixin Díos mé chjéhe kaín kjuachaxin Cristo kixin ts'etuehen ch'an kaín ti nkehe síin. Kjánchó ti ó ndáchro kaín, la ó noheni kixin kjaxinhña Díos ts'ítuehen. Kixin Díos chjéhe kjuachaxin ti Xjeen kixin ts'etuehen kaín nkehe. ²⁸ Andá ti ó tsjixin ts'etuehen Cristo kaín nkehe, ndá jehe ch'an, ti Xjeen Díos, la kjaxin

ch'an sinchexiteyéhe ch'an ti It'é ch'an Díos, ti nkexro kjuajon ti kjuachaxin k'uáyéhe ch'an, ndá Díos mé ts'etuehen kaín ti nkehe síin.

²⁹ Andá ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en, ¿la nkekuèté kixin iso sin la tikiteyákonhen sin ti sin tsík'en? Nkekuèté xíkaha ich'e sin ti titekakohña sin kixin tsoxechón chojni.

³⁰ ¿La nkekuèté kaín ñao kjuaxróxinhña tjejóni kixin síin chojni nínkakohen ti jeheni?

³¹ Méxra kíchóni, kaín ñao chonta kjuaxikaon kixin chrók'uen, kjánchó chàna kixin kjaxinra tinkachónkira Ìnchéni Jesucristo.

³² *Kjónté imá nínkakona ti chojni tjejó Éfeso éxi ijnko koxra jiehe, la kjónté kjuak'é ntiha, ¿ndá nkehe chrókjuacha janhan ti chaxínhña tsoxechón ti sin tsík'en? Ti xíkaha la kjá nchöxon ti nkehe ndáchro ti sin titekakohña Díos: “Sinieni la ko its'ini kixin ndóye ts'eni.”

³³ Títoéhyara chrókjuít'ayahara chojni. Éxi ti nkehe ndáchro sin: “Ti ts'itoni ti chojni nduáhya tjenkayáxin la chrók'uitjáñeheni kaín ti nkehe jína noheni.”

³⁴ Chrokjanra ti ntía jína la chrókjuásinhña ijie. Kixin isora chaxínhña tinkachónkira Díos. Ndáxrjan tíhi kixin chrókósuàhara.

Nkexrín tsoxechón ti sin tsík'en

³⁵ Kjá nkojinra tsondáchrora: “¿Nkexrín tsoxechón ti sin tsík'en

la ko nke cuerpo tsochónta sin?” ³⁶ Kjá lontira ti xikaha tjanchankíra. Ti itje t'inka nonte la ticháxin its'en ndá ntiha ts'añaxin ijnko nkehe tjechón. ³⁷ Ti nkehe t'enkanı la jehya ti kayoa. Náhí. Ti nkehe t'enkanı la ti itje trigo o íjnko itje. ³⁸ Ndá Díos mé tjajon kjuachaxin kixin ts'óna nkojnko inta éxi tjinkaon ch'an, la ko nkojnko inta tsochónta itje kuènté. ³⁹ Jehya kaín cuerpo nokón tsjehe. Náhí. Íjnko la cuerpo kuènté chojni, íjnko la kuènté iko, íjnko la kuènté koxroxe, la ko íjnko la kuènté koche. ⁴⁰ Mé xikaha síin cuerpo kuènté ti sin tjejó nkaya nkajní la ko síin ti cuerpo kuènté chojni chjasintajni. Ti cuerpo síin nkaya nkajní la náxrjón tsjehe la kjaxin ti síin chjasintajni, kjánchó nokónhña. ⁴¹ Ókjé nkexrín t'inkaséñaxín ti ñao, la ókjé nkexrín t'inkaséñaxín ti nitjó, la kjaxin ti konotsé la ókjé nkexrín, la kjónté itsjé konotsé síin la nokónhña tsjehe ti xrohi. ⁴² Mé xikaha kjaxin ti chojni tsík'en, ti ó tsoxechón. Ti cuerpo xravá la tsotje la ko ts'itjáña, andá ti cuerpo tsoxechón mé í ts'itjáñahña la ko tsjejehya. ⁴³ Méxra ti nkojín nkexro it'en, la xravá ti cuerpo kuènté, andá ti cuerpo la náxrjónhña tsjehe la ko tjeje, andá ti ó tsoxechón ti nkexro a, la náxrjón tsotsjehe la tsochónta kjuachaxin, la

í tsjejehya ti cuerpo. ⁴⁴ Ti nkehe tsoxravá la mé ti cuerpo chóntani ntihi chjasintajni. Andá ti nkehe tsoxechón la mé ti cuerpo tsjajon Nchakuén Díos tsochóntani nkaya nkajní. Mé xikaha síin cuerpo chjasintajni la ko síin cuerpo tsjajon Nchakuén Díos.

⁴⁵ *Mé xikaha ndáchro ti xroon itén Díos: “Adán mé ti chojnindoa sao kjuák'echón”, andá ti ó ikui Cristo, mé éxi ti yaáxin Adán, la ti nchakuén ch'an mé tsjajon kjuachón. ⁴⁶ Méxra sao k'óna ti cuerpo chóntani chjasintajni, andá chr'éxin ti cuerpo kuènté nkaya nkajní. ⁴⁷ Ti chojni saoxín k'óna mé inche ó k'ónaxín, la kjuák'e chjasintajni. Andá ti yaáxin nkexro mé nkajní kuixin. ⁴⁸ Kaín ti chojni síin chjasintajni la chóna ijnko cuerpo éxi ti cuerpo kuènté ti nkexro tsík'ónaxín inche saoxín. Andá ti cuerpo síin nkaya nkajní mé yóhe ti cuerpo chóna ti nkexro kuixin nkajní. ⁴⁹ Mé xikaha tóyóhèni ti nkexro k'ónaxín inche, la ko kjaxin chr'éxin tsoyóhèni ti nkexro kuixin nkaya nkajní.

⁵⁰ Méxra kíchóni, tsotjonkara ijnko nkehe. Ti cuerpo k'óna into la ko hueso chóntani ijie la xitjahya sátsjikoni ti itjen Díos t'etqan, kixin ti nkehe tjeje la xitjahya ts'áyéhe ti nkehe tsjejehya. ⁵¹ *Andá ijie

tsotjonkara ijnko nkehe ninkexró noehña: Kaínhñani its'eni, kjánchó kaíni ts'ixitoxin ti cuerpo chóntani, ⁵²kixin éxi ti chr'átoni ikoni la ko takitjenkini, mé xikaha tsohen ti ó tsokjan Cristo. Ti ó tsihini tsondáchro ti trompeta, ndá ti sin tsík'en la tsoxechón sin, la í ts'enhña sin; andá jeheni naxa tjejóchóni la ts'ixitoxin ti cuerpo chóntani. ⁵³Kixin Díos tsjinkí ti cuerpo it'en la ko tjeje chóntani ntihi la tsjajon ch'an ijnko cuerpo tsjak'echón nkochrín la ko tsjejehya. ⁵⁴*Andá ti ó ts'áyéheni ti cuerpo tsjejehya ndá tsoxiteyá ti nkehe ndáchro xroon itén Díos tsíkjin sin óse: “Ti kjuach'en^d la k'uitjáña, andá kjuacha ti kjuachón. ⁵⁵*Jaha kjuach'en, ¿ikjá ti kjuachaxin kuéntá kixin chrókjuácha? ¿Ikjá ti kjuachaxin kuéntá sincheníxián ti jeheni?” ⁵⁶Kixin ti ije mé kjuixin ti kjuach'en. La ti kjuachaxin chóna ti ije mé ti ley. ⁵⁷Andá kjuasáye Díos la jina tsaáni kixin Inchéni Jesucristo kjuenkayákohe ti ijiéni. ⁵⁸Méxra kichóni, imá tjuahára. Chrokuítóéhyara chrókuinkachónkira Díos. Nkochrín chrókócháhara chrókjuich'ehera ch'an ixra, kixin ó nohara kixin tíha la jehya chónkó.

**Ti chichaon tsochr'éhen
sin ijnko ninko**

16 ¹*Andá ti chichaon tjenájindra kixin tsjínkitsara ti sin kichóni tinkáchónki Inchéni, la chrókjuinchexiteyára éxi kuétuahan ti sin ninko tjejó chjasin Galacia. ²Nkojnko domingo la chrónkakjatsiinra ntsínsí ti chichaon tjachara ti semana, kixin jehya ti ó tsjasán ndá chrókóxakohanra chrókjuénájindra. ³Andá ti ó tsjasán la tsétuahan ti sin tsíkjéyára kixin sátsji sin ti chjasin Jerusalén, la ko tsotjaha sin ijnko xroon kixin tsíkéhen sin ti chichaon ti sin kichóni tjejó ntiha. ⁴Andá ti ticháxin kixin kjaxin janhan sáchrókjuia, la sátsjikian sin.

**Kjuenkayáxin Pablo
sátsji ti chjasén sin**

⁵*Ti tsjasán méhe la ticháxin ts'atsínka Macedonia, ndá chr'éxin tsjasán ti tjejora. ⁶La kjá tsitona ti tjejora hasta ts'atsínkajia ti nchakuén ikin,^e ndá jahara tsjínkitsara ti ó sátsjia chr'éxin. ⁷Tjínkakhonña chrók'uatsínkatóxién ti tjejora. Náhí. Tjínkaosan tsitona iso ñao ntiha ti chrókjuajon Inchéni kjuachaxin, ⁸*kjánchó tsitona

^d15:54 kjuach'en muerte ^e16:6 nchakuén ikin ti nitjó imá ikin invierno
15:54: Is. 25:8. 15:55: Os. 13:14. 16:1: Ro. 15:25, 26. 16:5: Hch. 19:21.
16:8: Lv. 23:15-21; Dt. 16:9-11. 16:8: Hch. 19:8-10.

ti chjasin Éfeso tsjixrakájña ti ñao Pentecostés, ⁹kixin ntiha la a_{ntsí} síin kjuachaxin chrókjuít'a ixra kuènté Díos, kjónté síin itsjé chojni nínkakona.

¹⁰*Ti tsjiji ch'in Timoteo ntiha la nkojína chrónixjehéra kixin kjuaxróxin chrókjuák'e ch'an la chrókóxakuenhña ch'an kixin jehe ch'an la ch'ehe ch'an ixra Ìnchéni éxi janhan.

¹¹Nijnkora chrókjuanoára ch'an, chrókjuínkítsara kixin jína itsji ch'an ti itjén kixin tjéchohan chrókui ch'an la ko íso ti sin kíchóni tjejó ntihi chóhen sin kjaxin.

¹²Xrjanoáha ti kíchóni Apolos kixin kjaxin ch'an chrókjujiko ch'an ti íso sin kíchóni ti tjejora, kjánchó chrohya ch'an ijie. Chr'éxin la kjá tsjiji ch'an ti ó ts'exrankehe ch'an.

Kjuixixín nixja Pablo

¹³Jína chrók'uejotsjehera la ko chaxín ndoá chrókuinkachónkira Ìnchéni Jesús la ko chróchrakonhñara ninkehó.

¹⁴La kaín ti ixra ich'era la kaín asánra chrókjuich'era la ko chrókócháhara chrótjuéhéra kichuara.

¹⁵*Jahara kíchóni, ó nohara kixin ti sin ndøe ch'in Estéfanos la saoxín sin kuitekaon sin ti itan tsaáxin chojni ti chjasin Acaya,

la ko jehe sin kuákja sin ti ixra tjinkítsa sin ti kíchóni tinkáchónki Díos. ¹⁶Tjínkaon kixin chrókjuínchexiteyéhéra ti ch'in Estéfanos la ko kaín ti sin tjejóch'e ti ixra kuènté Ìnchéni éxi ti ixra tjech'e ch'an xikaha. ¹⁷Chàna kixin ó ikui ti ch'in Estéfanos, ti ch'in Fortunato la ko ti ch'in Acaico, kixin jehe sin kjuínkítsa sin ti janhan kixin jahara la xitjahya ts'ejora ntihi. ¹⁸Jehe sin mé kjuínchechéhe sin asená ko kjuínchechéhe sin ti jahara kjaxin. Méxra chrókjuíkosáyehéra ti chojni xikaha ich'e.

¹⁹*Ti sin nínko itjen chjasin Asia nixjahára sin. Kjaxin ti ch'in Aquila la ko ti tjan Priscila la ko ti sin tónkotsé ndøe sin nixjahára sin kixin tinkachónkira Ìnchéni Jesús. ²⁰Kaín ti sin kíchóni ntihi nixjahára sin. Nixjehéra kichuara kaínra, tsehéra itjá sin nkojína.

²¹Janhan, Pablo, xráxinkaoan ti jahara, la tjaná kjinxian ti xroon i chr'ahánra.

²²Ti nkexo tjuéhya Ìnchéni Jesucristo la chrókjuasóte sin. Andá janhan la ti ó nixjahá Ìnchéni la ndáxrjan: “¡Ìnchéni, xrákíá!” ²³Ti kjuachaxin kuènté Ìnchéni Jesucristo mé sintañaora nkochrín. ²⁴Ichr'an tíhi kixin tjuahára kaínra kixin nkokøa tinkáchónkini Cristo Jesús. Mé xikaha tsohen.